

STANDARDUL NAȚIONAL DE CONTABILITATE 30

"DEZVĂLUIRI ÎN RAPOARTELE FINANCIARE ALE BĂNCILOR ȘI ALTOR INSTITUȚII FINANCIARE"

Pozițiile standardului tipărite cu litere cursive trebuie citite în context cu materialele explicative și cu indicațiile privind aplicarea prezentului Standard, precum și cu principiile fundamentale ale standardelor naționale de contabilitate.

Introducere

Prezentul Standard este elaborat în baza Standardelor Internaționale de Contabilitate, aprobate de către Comitetul pentru standardele internaționale, și anume Standardul Internațional de Contabilitate 30 "Informații prezentate în situațiile financiare ale băncilor și ale instituțiilor financiare similare" (cu modificările anului 1999) și Standardul Internațional de Contabilitate 7 "Situațiile fluxului de numerar" (revizuit în anul 1992). Standardul este parte integrantă a standardelor naționale de contabilitate ale Republicii Moldova și se aplică în concordanță cu alte standarde naționale de contabilitate (SNC).

[\[Al.1 modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001\]](#)

Obiectiv

2. Obiectivul prezentului Standard este de a determina cu precizie dezvăluirile solicitate în rapoartele financiare ale băncilor și altor instituții financiare. Prezentul Standard stabilește principiile privind structura și conținutul bilanțului contabil, raportului privind rezultatele financiare, precum și ale raportului privind fluxul mijloacelor bănești.

Domeniul de aplicare.

[\[Al.2 modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001\]](#)

3. Prezentul Standard se aplică la descrierea dezvăluirilor în rapoartele financiare ale băncilor și altor instituții financiare, atât pentru rapoartele financiare separate, cât și pentru rapoartele financiare consolidate. În cazul, când banca și toate întreprinderile-fiică efectuează operațiuni bancare, acest standard se extinde asupra consolidării operațiunilor corespunzătoare. Rapoartele financiare consolidate reprezintă rapoartele financiare ale băncii și ale tuturor întreprinderilor-fiică, întocmite ca rapoarte financiare ale unei instituții.

4. În corespundere cu obiectivul prezentului Standard, termenul "bancă" include toate instituțiile financiare, care atrag de la persoane fizice sau juridice depozite sau echivalente ale acestora, transferabile prin diferite instrumente de plată, și care utilizează aceste mijloace total sau parțial pentru a acorda credite sau a face investiții pe propriul cont și risc. Prezentul Standard este aplicabil pentru bănci și alte instituții financiare autorizate de Banca Națională a Moldovei, indiferent dacă în denumirea lor există sau nu cuvântul "bancă".

5. Băncile reprezintă pe plan mondial un sector de activitate important și influent. Majoritatea persoanelor fizice sau juridice beneficiază de serviciile prestate de bănci în calitate de deponenți sau debitori. Băncile joacă un rol principal în menținerea încrederii față de sistemul monetar prin relațiile lor strânse cu organele de reglementare și cu Guvernul Republicii Moldova. De aici rezultă, că există un interes considerabil în prosperitatea băncilor și, îndeosebi, în solvabilitatea lor, lichiditatea și gradul corespunzător de risc, care este atribuit diferitelor tipuri de activitate bancară. Cerințele față de operațiuni și respectiv față de evidența contabilă și rapoartele financiare ale băncilor diferă de cerințele înaintate față de alte instituții comerciale. Standardul dat dezvăluie exigențele față de rapoartele financiare solicitate de la bănci. Aceasta determină necesitatea prezentării notelor explicative la rapoartele financiare, care elucidează astfel de probleme ca managementul și controlul lichidității și al riscului.

6. Prezentul Standard completează celelalte standarde naționale de contabilitate, care de asemenea se aplică în bănci, cu excepția celor din care băncile au fost excluse în mod special.

Obiectivul rapoartelor financiare

7. Utilizatorii rapoartelor financiare au nevoie de informație veridică și comparabilă, care îi ajută să aprecieze situația financiară și eficacitatea activității băncii, necesară la adoptarea deciziilor economice. Utilizatorii au de asemenea nevoie de informații care le va

permite să sesizeze mai bine caracteristicile specifice ale activității băncii. Utilizatorii au nevoie de așa informație și în cazul când banca este sub supraveghere și prezintă organelor de reglementare informație ce nu este întotdeauna disponibilă publicului. Prin urmare, dezvăluirile în rapoartele financiare ale băncilor trebuie să fie detaliate în mod suficient pentru a satisface cerințele utilizatorilor în limitele în care sînt solicitate de managementul băncii.

8. Utilizatorii rapoartelor financiare solicită informația privind lichiditatea și solvabilitatea băncii, precum și riscurile referitoare la activele și obligațiunile reflectate în bilanțul contabil și articolele în afara bilanțului. Prin lichiditate se înțelege disponibilitatea mijloacelor suficiente pentru asigurarea plăților depozitelor și altor obligațiuni financiare către plată. Prin solvabilitate se înțelege surplusul activelor asupra obligațiunilor și, prin urmare, mărimea corespunzătoare a capitalului băncii.

Banca este supusă riscului lichidității și riscurilor care reies din fluctuația cursurilor valutare, dinamica ratelor dobînzii, schimbarea prețurilor de piață și falimentarea sau insolvabilitatea părții opuse. Aceste riscuri pot fi reflectate în rapoartele financiare, dar utilizatorii vor înțelege pe deplin situația, dacă managementul va include note explicative la rapoartele financiare, ce descriu modul prin care el dirijează și controlează riscurile legate de activitățile băncii.

Politica de contabilitate

9. Băncile pot folosi diferite metode pentru determinarea și aprecierea articolelor rapoartelor financiare. Deși este de dorit ca aceste metode să fie în concordanță, nu acesta este scopul prezentului Standard. Pentru a fi în corespundere cu standardele naționale de contabilitate, astfel dînd posibilitate utilizatorilor de a înțelege baza pe care se întocmesc rapoartele financiare ale băncilor, metodele de bază ale evidenței contabile se descriu în următoarele articole care necesită dezvăluirea:

- (a) determinarea principalelor categorii de venituri și cheltuieli (punctele 11, 12 și 13);
- (b) evaluarea hîrtilor de valoare investiționale și hîrtilor de valoare cumpărate pentru vânzare (punctele 24 și 25);
- (c) delimitarea dintre operațiuni și alte eventualități, care duc la schimbarea activelor și obligațiunilor în bilanțul contabil și acele operațiuni și alte eventualități care duc numai la eventualități și angajamente condiționale (punctele 26-29);
- (d) baza pentru determinarea pierderilor la credite și pentru trecerea la scăderi a creditelor nerambursate (punctele 43-49);
- (e) baza pentru determinarea cheltuielilor aferente riscurilor generale ale băncilor și metoda de evidență a acestor cheltuieli (punctele 50-52).

Unele din aceste articole se descriu și în alte standarde naționale de contabilitate.

Lista rapoartelor financiare

10. Băncile întocmesc și prezintă următoarele rapoarte financiare:

- a) Raportul privind rezultatele financiare (anexa nr.1);
- b) Bilanțul contabil (anexa nr.2);
- c) Raportul privind fluxul mijloacelor bănești (anexa 3)
- d) Notele explicative la rapoartele financiare (anexa 4)

[Al.10 modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

Raportul privind rezultatele financiare.

11. Banca este obligată să prezinte raportul privind rezultatele financiare, în care veniturile și cheltuielile se grupează în dependență de conținutul lor și reflectă sumele principalelor tipuri de venituri și cheltuieli. Adăugător la cerințele altor standarde naționale de contabilitate, dezvăluirile la raportul privind rezultatele financiare sau notele explicative la rapoartele financiare trebuie să includă, dar nelimitîndu-se la acestea, următoarele articole pe venituri și cheltuieli:

Venituri aferente dobînzilor și venituri similare, venituri de la dividende;

Cheltuielile aferente dobînzilor și cheltuieli similare;

Venituri aferente comisioanelor;
Venituri (pierderi) aferente hîrtilor de valoare cumpărate pentru vînzare;
Venituri (pierderi) aferente hîrtilor de valoare investiționale;
Venituri (pierderi) aferente operațiunilor cu valută străină;
Alte venituri operaționale;
Cheltuieli generale administrative;
Alte cheltuieli operaționale.

Raportul privind rezultatele financiare se întocmește potrivit formularului din anexa nr.1.

12. Principalele tipuri de venituri, ce apar ca rezultat al operațiunilor băncii, includ: dobînda, plata pentru serviciile prestate, comisioanele și rezultatele serviciilor prestate de dealing. Fiecare tip de venituri este dezvoltat separat, pentru ca utilizatorii să poată aprecia gradul de eficacitate a activității băncii. Astfel de dezvoltări se efectuează adăugător la informația privind sursele veniturilor, ce sînt prevăzute în alte standarde naționale de contabilitate.

13. Principalele tipuri de cheltuieli, ce apar ca urmare a operațiunilor băncii, includ: dobînda, comisioanele, defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc), cheltuieli legate de micșorarea valorii de bilanț a investițiilor și cheltuielilor generale administrative. Fiecare tip de cheltuieli este dezvoltat separat, pentru ca utilizatorii să poată aprecia gradul de eficacitate a activității băncii.

14. Articolele pe venituri și cheltuieli nu trebuie să fie restrînse, cu excepția celor ce sunt legate de hedging (modalitate de acoperire a riscului de preț sau valutar), precum și de active și obligațiuni, care sunt supuse restrîngerii în conformitate cu punctul 23.

15. Restrîngerea în alte cazuri neprevăzute în punctul 23 împiedică utilizatorii să aprecieze gradul de eficacitate a activității băncii în diferite tipuri de activitate și rezultatele obținute de la anumite categorii de active.

16. Veniturile și pierderile neaferente dobînzilor, ce rezultă din fiecare din punctele indicate mai jos, se reflectă, de obicei, în baza netă:

- (a) cesiunile și schimbările în valoarea de bilanț al hîrtilor de valoare cumpărate pentru vînzare;
- (b) cesiunile hîrtilor de valoare investiționale;
- (c) operațiuni cu valută străină.

17. Veniturile și cheltuielile aferente dobînzilor sînt dezvoltate separat pentru asigurarea înțelegerii complete a structurii și cauzelor schimbării în venitul net aferent dobînzilor.

18. Venitul net aferent dobînzilor este rezultatul ratei dobînzii aplicate, precum și al mărimii sumelor împrumuturilor și creditelor acordate. Este de dorit, ca managementul să asigure cu comentarii referitor la ratele medii ale dobînzilor, dobînda medie a veniturilor la activele și rata medie a dobînzii plătite la obligațiuni în perioada gestionară. În conformitate cu actele legislative și normative Guvernul RM poate să ofere ajutor băncilor plasînd depozite și acordîndu-le facilități de creditare cu o rată a dobînzii considerabil mai joasă decît ratele de piață. În aceste cazuri comentariile managementului trebuie să dezvăluie mărimea acestor depozite și facilități, precum și impactul lor asupra venitului net aferent dobînzilor.

Bilanțul contabil

19. Banca este obligată să prezinte bilanțul contabil, în care activele și obligațiunile se grupează în dependență de conținutul lor și se reflectă în ordinea lichidității. Suplimentar la cerințele altor standarde naționale de contabilitate dezvoltările la bilanțul contabil sau notele explicative la rapoartele financiare trebuie să conțină, dar nelimitîndu-se la acestea, următoarele articole pe active și obligațiuni:

Active

Mijloacele bănești în numerar și soldurile pe conturile în bănci și în Banca Națională a Moldovei;

Plasări în alte bănci și credite acordate altor bănci;

Alte plasări pe piața monetară;

Hîrtii de valoare cumpărate pentru vînzare;

Hîrtii de valoare investiționale;
Credite acordate clienților.
Obligațiuni
Depozitele altor bănci;
Alte depozite de pe piața monetară;
Sume datorate altor depunători;
Certificate de depozit;
Cambii și alte obligațiuni confirmate pe hîrtie;
Alte mijloace bănești împrumutate.
Bilanțul contabil se întocmește potrivit formularului din anexa nr.2.

20. Cel mai aplicabil mod de clasificare a activelor și obligațiunilor băncii este gruparea lor după conținut și reflectarea lor în ordinea lichidității, ceea ce corespunde, de obicei, cu termenul rambursării lor. Activele și obligațiunile curente și necurente nu sînt prezentate separat, deoarece majoritatea activelor și obligațiunilor băncii pot fi comercializate sau achitate în viitorul apropiat.

21. Diferența între soldurile conturilor în alte bănci și în alte sectoare ale pieței monetare și soldurile conturilor altor deponenți este o informație ce ține de înțelegerea relațiilor între bancă cu alte bănci și piața monetară și dependența de ele. De aceea, banca dezvăluie separat:

- (a) soldul pe contul în Banca Națională a Moldovei;
- (b) plasări în alte bănci;
- (c) alte plasări pe piața monetară;
- (d) depozite de la alte bănci;
- (e) alte depozite pe piața monetară;
- (f) alte depozite.

22. Banca, de obicei, nu-și cunoaște deținătorii certificatelor de depozit, fiindcă ele în fond se vînd pe piața liberă. De aceea, banca dezvăluie separat informația privind depozitele care au fost obținute prin emiterea certificatelor de depozit proprii sau alte hîrtii de valoare negociabile.

23. Suma oricărui activ sau obligațiune, care este reflectată în bilanțul contabil nu trebuie să fie restrînsă prin micșorarea altei obligațiuni sau activ, cu excepția cazurilor în care legislația permite așa restrîngere și aceasta reprezintă așteptarea privind comercializarea sau achitarea activului sau obligațiunii.

[Al.24 în redactia prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

~~24. Banca este obligată să dezvăluie informația privind prețul de piață al hîrtilor de valoare cumpărate pentru vînzare și al hîrtilor de valoare investiționale care pot fi ușor comercializate pe piață, dacă acest preț diferă de la suma indicată în rapoartele financiare.~~

24. Banca trebuie să dezvăluie valoarea justă a activelor și obligațiunilor financiare.

Valoarea justă reprezintă valoarea cu care un activ poate fi tranzacționat sau o datorie poate fi stinsă între părți independente în cazul unei tranzacții cu prețul determinat obiectiv.

[Al.25 modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

~~25. Este important de a delimita hîrțile de valoare cumpărate pentru vînzare de hîrțile de valoare investiționale și alte investiții.~~

~~— Hîrțile de valoare cumpărate pentru vînzare sînt hîrtii de valoare care pot fi ușor comercializate, cumpărate și ținute cu intenția de a le revinde într-un timp scurt.~~

~~— Hîrțile de valoare investiționale sînt cumpărate și ținute pentru obținerea venitului sau majorarea capitalului și, de obicei, sînt ținute pînă la scadență.~~

~~— Prețul de piață al hîrtilor de valoare cumpărate pentru vînzare și al hîrtilor de valoare investiționale ușor comercializate pe piață este dezvăluit în concordanță cu Standardul național de contabilitate 25 "Contabilitatea investițiilor" în cazul în care valoarea indicată diferă de valoarea de bilanț reflectată în rapoartele financiare. Nu se admite de a reflecta în rapoartele financiare ale băncilor creditele acordate și operațiunile similare în calitate de investiții.~~

~~— Evenualități și angajamente condiționale, inclusiv articolele în afara bilanțului~~

25. Banca trebuie să reflecte la valoarea justă următoarele tipuri de active financiare, dar

nelimitându-se la acestea: - active financiare create de bancă;

- investiții păstrate până la scadență;
- active financiare destinate pentru efectuarea tranzacțiilor;
- active financiare destinate pentru vânzare;

Valoarea justă pentru creditele eliberate, creanțele și investițiile cu scadență fixă trebuie să fie valoare de bilanț.

26. Eventualități și angajamente condiționale, inclusiv articolele memorandum:

[Al.26 lit.a);b) modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

~~(a) caracterul și suma angajamentelor de a prelungi termenul unui credit, care sînt irevocabile, deoarece ele nu pot fi anulate la dorința băncii fără riscul de a suporta penalități sau cheltuieli esențiale;~~

~~(b) conținutul și suma eventualităților și angajamentelor condiționale reflectate la articolele în afara bilanțului, care includ următoarele:~~

(a) caracterul și suma angajamentelor de acordare a creditului, care sînt irevocabile, deoarece ele nu pot fi retrase de către bancă fără riscul de a suporta penalități sau cheltuieli esențiale;

(b) caracterul și suma obligațiunilor condiționale și angajamentelor reflectate la articolele memorandum, inclusiv:

(1) echivalenți direcți ai creditelor, inclusiv garanțiile generale de neadmitere a datoriilor, garanțiile acceptului bancar și acreditivele de rezervă, care servesc ca garanții financiare pentru credite și hîrtii de valoare;

[Al.26 (2) modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

~~(2) anumite eventualități condiționale, care se referă la operațiuni, inclusiv gajuri executorii, propuneri de angajamente, garanții și acreditive de rezervă legate de operațiuni separate.~~

(2) obligațiuni condiționale privind anumite tranzacții, inclusiv garanții executorii, garanții pentru licitații, garanții și acreditive de rezervă legate de tranzacții separate.

(3) eventualități condiționale de scurtă durată legate de comerț, care se autolichidează, provenite din circulația mărfurilor, cum sînt acreditivele documentare, cînd expedierea de bază se utilizează ca asigurare;

(4) acordurile de comercializare și răscumpărare, care nu se reflectă în bilanțul contabil;

(5) articolele legate de ratele dobînzii și de cursul de schimb valutar, inclusiv tranzacțiile în numerar și la termen;

[Al.26 (6) modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

~~(6) alte angajamente; la prestarea serviciilor privind emiterea cambiiilor și asumarea permanentă a riscurilor legate de plățile pentru hîrțile de valoare.~~

(6) alte angajamente; angajamente de emisie și decontare a cambiiilor.

27. Dezvăluirile eventualităților condiționale au o mare importanță pentru bănci, deoarece băncile deseori se confruntă cu diferite eventualități și angajamente condiționale, unele fiind revocabile, altele irevocabile, care deseori sînt considerabile după sumă și numărul lor este mult mai mare decît la alte întreprinderi comerciale.

28. Multe bănci efectuează operațiuni care la momentul dat nu pot fi reflectate nici ca active, nici ca obligațiuni în bilanțul contabil, dar care contribuie la mărirea eventualităților și angajamentelor condiționale. Așa articole în afara bilanțului deseori reprezintă o parte importantă a activității bancare și poate influența considerabil la gradul de risc la care este supusă banca. Aceste articole pot mări sau micșora alte riscuri, de exemplu, prin intermediul hedgingului activelor sau obligațiunilor din bilanțul contabil. Articolele în afara bilanțului pot apărea în urma operațiunilor efectuate în numele clienților sau în urma poziției proprii la încheierea tranzacțiilor.

29. Utilizatorii rapoartelor financiare trebuie să cunoască eventualitățile condiționale și angajamentele irevocabile ale băncii, ca urmare a cerințelor pe care ei le pot înainta față de lichiditatea, solvabilitatea și eventualele posibilități de pierderi potențiale. Utilizatorii,

de asemenea, solicită informație adecvată despre natura și suma operațiunilor în afara bilanțului, efectuate de bancă.

Termenele de rambursare a activelor și obligațiunilor

30. Banca este obligată să dezvăluie analiza activelor și obligațiunilor după grupările corespunzătoare termenelor de plată în baza perioadei rămase pînă la rambursare conform contractului la data bilanțului.

31. Corespunderea și controlul necorespunderii termenului de rambursare și a ratei dobînzii activelor și obligațiunilor este fundamental pentru administrarea băncii. Astfel de corespundere nu este întotdeauna completă, deoarece tranzacțiile deseori sînt pe un termen nedefinit și au un caracter diferit. O poziție care nu corespunde, mărește potențial profitul, dar în același timp poate mări riscul pierderilor.

32. Termenul de rambursare a activelor și obligațiunilor, precum și capacitatea de a înlocui la un preț acceptabil obligațiunile cu dobîndă odată cu sosirea termenului de achitare a lor, reprezintă factori importanți la evaluarea lichidității băncii și a expunerii băncii la schimbările în rata dobînzii și în cursul de schimb valutar. În scopul prezentării informației necesare pentru aprecierea lichidității ei, banca este obligată să dezvăluie, minimum, o analiză a activelor și obligațiunilor conform grupării lor pe termenele de rambursare.

33. Grupările activelor și obligațiunilor după termenele de rambursare și atribuirea lor anumitor categorii de active și obligațiuni la diferite bănci sînt diferite. Exemple de perioade de rambursare utilizate:

- (a) 1 lună și mai puțin
- (b) mai mult de 1 lună și pînă la 1 an
- (c) mai mult de 1 an și pînă la 5 ani
- (d) mai mult de 5 ani.

Deseori, perioadele se comasează, de exemplu, pentru credite ele se grupează pînă la un an și mai mult de 1 an. Cînd rambursarea se efectuează pe parcursul termenelor stabilite, fiecare plată este contabilizată în perioada respectivă după termenul din contract sau data cînd se așteaptă plata sau rambursarea.

34. E foarte important ca banca să utilizeze aceleași termene de rambursare atît pentru active, cît și pentru obligațiuni. Aceasta denotă măsura în care sînt coordonate termenele de rambursare și dependența ulterioară a băncii de alte surse de lichiditate.

35. Termenele de rambursare pot fi reprezentate ca:

- (a) termenul rămas pînă la data rambursării;
- (b) termenul inițial pînă la data rambursării;
- (c) termenul rămas pînă la următoarea dată, la care pot fi schimbate ratele dobînzii.

Analiza activelor și obligațiunilor după termenul rămas pînă la data rambursării prezintă cea mai bună bază de apreciere a lichidității băncii. Banca poate, de asemenea, să dezvăluie termenele de rambursare bazate pe termenul inițial de rambursare pentru a prezenta informație despre resursele existente și strategia activității de afaceri. Suplimentar, banca poate dezvălui grupările după termenele de rambursare în baza termenelor rămase pînă la următoarea dată, pe care pot fi schimbate ratele dobînzii - pentru a arăta expunerea băncii față de riscul ratei dobînzii. În notele explicative la rapoartele financiare managementul poate prezenta informație referitor la expunerea băncii la riscul, legat de rata dobînzii și referitor la modalitatea de conducere și control a acestor riscuri.

36. Depozitele plasate la bancă pot fi retrase la cerere și creditele acordate de bancă pot fi rambursate la cerere. Dar, în practică, aceste depozite și credite sînt, deseori, păstrate o perioadă mai îndelungată fără a fi retrase sau rambursate, de aceea data de facto a rambursării e mai tîrzie decît cea din contract. Totuși, banca va dezvălui o analiză bazată pe termenele de rambursare stabilite în contract, cu toate că termenul prevăzut de contract deseori nu este data de facto a rambursării, deoarece datele în contract reflectă riscurile lichidității legate de activele și obligațiunile băncii.

37. Unele active ale băncii nu prevăd prin contract o dată de scadență. Data, care se presupune a fi termenul de scadență al acestor active, de obicei, este data posibilă a comercializării lor.

38. Evaluarea lichidității băncii de către utilizatori după dezvăluirile grupărilor după termenele de scadență se efectuează în corespundere cu actele legislative și normative ale Republicii Moldova, inclusiv disponibilitatea mijloacelor bănești ce se află la bănci. În procesul activității obișnuite, mijloacele pe termen scurt pot fi obținute de pe piața monetară sau, în caz de necesități stringente, de la Banca Națională a Moldovei.

39. Pentru ca utilizatorii să înțeleagă mai bine grupările după termenele de scadență, dezvăluirile în rapoartele financiare se completează cu informație suplimentară referitor la probabilitatea de scadență în perioada rămasă. De aceea, în notele explicative la rapoartele financiare, managementul poate să prezinte informație referitor la termenele de facto și la modalitatea de conducere și control al riscurilor, precum și expunerea față de aceste riscuri, legate de diferența în termenele de scadență și ratele dobânzilor.

Concentrarea activelor, obligațiunilor și articolelor în afara bilanțului

40. Banca este obligată să dezvăluie orice concentrări semnificative ale activelor, obligațiunilor și articolelor în afara bilanțului. Aceste dezvăluiri trebuie efectuate după sectoare geografice, pe grupe de clienți și ramuri ale economiei naționale sau alte concentrări de riscuri. Banca, de asemenea, trebuie să dezvăluie sumele considerabile nete ale mijloacelor în valută străină.

41. Banca dezvăluie concentrările considerabile în repartizarea activelor și obligațiunilor, deoarece aceasta reprezintă un indicator util al riscurilor potențiale legate de comercializarea activelor și mijloacelor, care se află la dispoziția băncii. Aceste dezvăluiri sînt efectuate după sectoare geografice, pe grupe de clienți, și ramuri ale economiei naționale sau alte concentrări de riscuri, specifice în condițiile funcționării băncii. O analiză și explicație similară este importantă și pentru tratarea articolelor în afara bilanțului. Sectorul geografic poate să corespundă unei țări, unui grup de țări sau unei regiuni din interiorul unei țări, în cadrul unei zone geografice. Dezvăluirile după grupe de clienți pot fi efectuate pe sectoare, așa ca: Guvernul, organele publice, întreprinderile comerciale și industriale și altele. Aceste dezvăluiri se efectuează suplimentar la oricare informație segmentară, care se prezintă conform cerințelor Standardului național de contabilitate 14 "Informații financiare privind sectoarele".

42. Dezvăluirea mijloacelor considerabile nete în valută străină de asemenea este un indicator util al riscului pierderilor, ce reiese din modificarea cursurilor de schimb valutar.

Pierderi la credite

43. Banca este obligată să dezvăluie următoarele:

(a) politica de contabilitate, care descrie baza în care eventualele pierderi la credite sînt recunoscute ca cheltuieli și supuse trecerii la scăderi în conformitate cu actele normative în vigoare;

(b) detaliile mișcărilor în reducerile pentru pierderi la credite în perioada gestionară.

Separat trebuie de dezvăluit:

- suma recunoscută ca cheltuieli în perioada gestionară pentru pierderi la creditele compromise;

- suma creditelor care au fost trecute la scăderi în perioada gestionară din reduceri pentru pierderi la credite;

- suma restituită în perioada gestionară pe creditele ce au fost trecute la scăderi anterior din reduceri pentru pierderi la credite.

(c) suma totală a reducerilor pentru pierderi la credite la data întocmirii bilanțului contabil;

(d) suma totală a creditelor, inclusă în bilanțul contabil, pentru care nu se calculează dobînda și baza de determinare a valorii de bilanț la aceste credite.

44. Orice sume, care au fost rezervate în așteptarea pierderilor la credite adăugător la pierderile precis determinate sau la pierderile potențiale care, din experiență, sînt prezente în portofoliul de credite, trebuie contabilizate ca

alocări din profitul nedistribuit. Orice înregistrare la creditul contului, efectuată prin micșorarea sumelor sus-numite, măresc profitul nedistribuit și nu se includ în calculul veniturilor sau pierderilor nete pe perioada gestionară.

45. Este inevitabil că pe parcursul activității ordinare băncile suportă pierderi la credite și la alte servicii de creditare ca urmare a faptului că ele devin parțial sau total nerambursabile. Suma pierderilor care a fost precis determinată este recunoscută ca cheltuieli și scăzută din suma categoriei respective pe credite, ca reduceri pentru pierderi la credite. Suma pierderilor potențiale care nu este precis determinată, dar care, conform experienței, este prezentă în portofoliul de credite, de asemenea este recunoscută ca cheltuieli și scăzută din suma totală a creditelor, ca reduceri pentru pierderi la credite. Evaluarea acestor pierderi depinde de hotărârea managementului, dar este esențial ca managementul să aplice consecvent aceleași criterii de evaluare de la o perioadă gestionară la alta.

46. Legislația poate să solicite sau să permită băncilor rezervarea sumelor pentru pierderi la credite suplimentar la acele pierderi care au fost precis stabilite și la acele pierderi potențiale care, din practică, sînt prezente în portofoliul creditelor. Orice astfel de sume de rezervă reprezintă alocări din profitul nedistribuit și nu reprezintă cheltuieli la determinarea veniturilor sau pierderilor nete pe perioada gestionară. Orice înregistrare la creditul contului profitului nedistribuit, efectuate prin micșorarea sumelor sus-numite, măresc profitul nedistribuit și nu se includ în calculul veniturilor sau pierderilor nete pe perioada gestionară.

47. Utilizatorii rapoartelor financiare ale băncilor trebuie să cunoască impactul pe care l-au avut pierderile de la credite asupra situației financiare și rezultatele activității băncii. Aceasta le ajută să aprecieze eficacitatea cu care banca a folosit resursele proprii. De aceea, banca dezvăluie separat suma totală a reducerilor pentru pierderi la credite la data întocmirii bilanțului contabil și modificările în suma reducerilor pe parcursul perioadei gestionare. Modificările în suma reducerilor, inclusiv sumele trecute la scăderi în prealabil, care au fost restituite în perioada gestionară, sînt indicate separat.

48. Banca poate decide să nu calculeze dobînda la un oarecare credit, de exemplu, în cazul în care debitorul are dificultăți financiare. În același timp, trebuie de luat în considerație exigențele specifice ale Băncii Naționale a Moldovei privind problema dată. La data întocmirii bilanțului contabil banca dezvăluie suma totală a creditelor pentru care dobînda nu se calculează și baza de determinare a valorii de bilanț a acestor credite. Este de asemenea de dorit ca banca să dezvăluie impactul pe care o are necalcularea dobînzii asupra raportului privind rezultatele financiare.

49. Creditele clasificate drept compromise se trec la scăderi din reducerile pentru pierderi la credite și banca dezvăluie politica trecerii la scăderi a creditelor compromise.

Riscurile bancare generale

[Al.50;51 în redactia HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

~~50. Orice sume rezervate pentru riscurile bancare generale, inclusiv pierderile ulterioare și alte riscuri neprevăzute sau eventualități condiționale, suplimentar la acelea pe care acumularea trebuie să fie efectuată în conformitate cu alte standarde naționale de contabilitate, trebuie să fie dezvăluite separat, ca alocări a mijloacelor din profitul nedistribuit. Orice înregistrare la creditul contului, efectuată prin micșorarea sumelor sus-numite, mărese profitul nedistribuit și nu se includ în calculul veniturilor sau pierderilor nete pe perioada gestionară.~~

~~—51. Legislația poate să solicite sau să permită băncilor să rezerve sume pentru riscurile bancare generale, inclusiv pierderile viitoare sau alte riscuri neprevăzute — suplimentar la reducerile pentru pierderi la credite, stabilite în conformitate cu punctul 46. De la bancă poate să i se ceară sau să i se permită de a rezerva sume pentru eventualități condiționale suplimentar la acelea, pe care se înfăptuește calculul, în conformitate cu alte standarde naționale de contabilitate, așa ca eventualități condiționale și evenimente ce apar după data întocmirii bilanțului contabil. Aceste cheltuieli pot să aducă la mărirea obligațiunilor, diminuarea activelor sau la~~

~~nedeazăluirea sporirii și reducerilor. Ele reprezintă o sursă de denaturare a venitului net și a capitalului.~~

Riscuri bancare generale

50. Toate sumele rezervate pentru acoperirea riscurilor bancare generale, inclusiv pierderi viitoare și alte riscuri neprevăzute trebuie să fie dezvăluite separat ca alocări din profitul nedistribuit. Orice micșorare a acestor sume măresc profitul nedistribuit și nu trebuie incluse în determinarea venitului (pierderii) net al perioadei gestionare.

51. Legislația poate să solicite sau să permită băncilor să rezerve sume pentru acoperirea riscurilor bancare generale, inclusiv pentru pierderile viitoare sau alte riscuri neprevăzute - suplimentar la reducerile pentru pierderi la credite, stabilite în conformitate cu alineatul 46. De asemenea, se poate cere sau permite băncii de a rezerva sume pentru eventualități. Aceste sume pentru riscurile bancare generale și întâmplătoare nu corespund criteriului de recunoaștere drept reduceri la pierderi, de aceea ele trebuie formate din profitul nedistribuit pentru a evita supraevaluarea obligațiunilor și subevaluarea activelor; obligațiunile și reducerile neprezentate, precum și posibilitatea de denaturare a profitului nedistribuit și a capitalului propriu.

52. Raportul privind rezultatele financiare nu poate conține informație corespunzătoare și veridică privind activitatea băncii, dacă venitul sau pierderile nete pe perioada gestionară includ impactul sumelor nedeazăluite, rezervate pentru riscurile bancare generale sau eventualitățile condiționale suplimentare, sau nedeazăluirea sumelor rambursate ce rezultă din restituirea a astfel de sume. În mod similar, bilanțul contabil nu prezintă informația corespunzătoare și veridică privind situația financiară a băncii, dacă se includ obligațiuni mărite, active diminuate sau sporiri și reduceri nedeazăluite.

Active gajate în calitate de garanție

53. Banca trebuie să dezvăluie suma totală garantată de obligațiuni, de asemenea caracterul și valoarea de bilanț a activelor gajate în calitate de garanție.

54. De la bănci poate fi solicitat să gajeze activele în calitate de garanție pentru asigurarea anumitor depozite și altor obligațiuni. Sumele implicate deseori au o valoare foarte mare și de aceea pot avea un impact considerabil la evaluarea situației financiare a băncii.

Activitățile fiduciare

55. Băncile, în general, activează ca persoane de încredere cu drepturi fiduciare, care au ca urmare deținerea sau plasarea activelor în numele persoanelor fizice, trusturilor, programelor de asistență a pensionarilor și altor instituții. În cazul în care mandatul persoanei de încredere sau împuternicirile similare sînt confirmate juridic, aceste active nu aparțin băncii și, de aceea, nu se includ în bilanțul contabil. Dacă banca este implicată în activități fiduciare considerabile, dezvăluirea acestui fapt și indicarea volumului acestor activități este reflectată în rapoartele financiare, ca urmare a unei potențiale obligațiuni a băncii în cazul în care ea nu-și onorează datoriile de fiduciar. În contextul scopurilor prevăzute activitățile fiduciare nu includ funcțiile de custodie.

Operațiuni între părțile interdependente

56. Legislația și actele normative limitează și interzic băncilor de a efectua tranzacții în condiții mai favorabile cu persoanele interdependente ale băncii.

57. Anumite operațiuni între părțile interdependente nu pot fi efectuate în condiții diferite de cele în care se efectuează operațiunile între părțile independente. Operațiunile între părțile interdependente apar ca rezultat al activității ordinare a băncilor, informația despre aceste operațiuni este importantă pentru utilizatori și ea trebuie dezvăluită.

58. În cazul în care banca efectuează operațiuni între părți interdependente, este necesar de a dezvălui caracterul relațiilor cu părțile interdependente, tipurile și elementele operațiunilor necesare pentru a înțelege rapoartele financiare. Elementele care necesită dezvăluire includ regulile băncii de acordare a creditelor părților interdependente, precum și referitor la operațiunile între ele, inclusiv sumele sau proporțiile:

(a) fiecărui credit, depozit, accept și cambii; dezvăluirile pot include sumele totale ale

datoriilor neachitate la începutul și la finele perioadei gestionare, creditele, depozitele, rambursările și alte schimbări pe parcursul perioadei gestionare;

(b) fiecarui din principalele tipuri de venituri, cheltuieli aferente dobânzilor și comisioanele plătite;

(c) suma defalcărilor pentru reduceri pentru pierderi la credite pe perioada gestionară și suma reducerilor pentru pierderi la credite la data întocmirii bilanțului contabil;

(d) obligațiunile irevocabile, eventualitățile și angajamentele condiționale ce apar din articolele în afara bilanțului.

Data intrării în vigoare

[Al.59-99 în redactia HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

Raportul privind fluxul mijloacelor bănești

59. Banca întocmește raportul privind fluxul mijloacelor bănești în conformitate cu prevederile prezentului standard.

60. Fluxul mijloacelor bănești reprezintă intrările și ieșirile de mijloace bănești și echivalentele acestora.

Obiectivul Raportului îl constituie oferirea utilizatorilor rapoartelor financiare posibilitatea:

- de a evalua activitatea băncii privind suficiența mijloacelor bănești pentru efectuarea operațiunilor bancare,

- de a aprecia capacitatea băncii de a menține nivelul necesar al mijloacelor bănești fără atragerea lor din alte surse,

- de a determina capacitatea băncii privind generarea mijloacelor bănești.

61. Informația privind fluxul mijloacelor bănești examinată concomitent cu informația din celelalte rapoarte financiare permite utilizatorilor să evalueze modificările activelor nete ale băncii, structura financiară a acesteia (inclusiv lichiditatea și solvabilitatea) și capacitatea băncii de a influența valoarea și momentul fluxurilor mijloacelor bănești în vederea adaptării la circumstanțele și posibilitățile în continuă schimbare.

Mijloacele bănești și echivalentele mijloacelor bănești

62. Mijloacele bănești reprezintă mijloacele băncii din conturile "Nostro", casierie și depozitele la vedere.

63. Echivalentele mijloacelor bănești reprezintă investițiile financiare pe termen scurt și extrem de lichide care pot fi ușor convertite în sume determinate de mijloace bănești, al căror risc de schimbare a valorii este neînsemnat.

Componenta Raportului privind fluxul mijloacelor bănești

64. Situațiile fluxurilor mijloacelor bănești trebuie să reflecte fluxurile mijloacelor bănești din perioada respectivă clasificate pe tipuri de activități.

65. Fluxul mijloacelor bănești reflectă sursele primirii de către bancă a mijloacelor în numerar și fără numerar și destinația utilizării lor în dependență de tipul de activitate:

- operațională;
- investițională;
- financiară.

66. O tranzacție singulară poate include fluxurile mijloacelor bănești aferente diferitelor tipuri de activitate. De exemplu, rambursarea unui împrumut include suma de bază a datoriei și dobânda, dintre care plata dobânzii poate fi clasificată ca activitate operațională, iar suma împrumutului rambursat drept activitate financiară.

Activitatea operațională

67. Activitatea operațională reprezintă activitatea de bază a băncii în vederea obținerii venitului, precum și altă activitate care nu se referă la activitatea investițională și financiară.

Fluxul mijloacelor bănești provenit din activitatea operațională prezintă rezultatul operațiunilor bancare și al altor evenimente care influențează la formarea profitului (pierderilor).

68. Fluxul mijloacelor bănești provenit din activitatea operațională se reflectă într-un capitol separat al raportului privind fluxul mijloacelor bănești, deoarece el reprezintă indicatorul principal

al suficienței mijloacelor bănești de care dispune banca pentru:

- achitarea creditelor;
- finanțarea activității sale de bază;
- plata dividendelor;
- efectuarea investițiilor
fără a recurge la surse externe de finanțare.

69. Fluxul mijloacelor bănești din activitatea operațională include:

- încasarea dobânzilor și comisioanelor;
- plata dobânzilor și comisioanelor;
- recuperarea creditelor anterior trecute la scăderi din contul reducerilor pentru pierderi la credite;
- încasări din alte venituri;
- plăți privind salariații (inclusiv la cererea salariaților, plata contribuțiilor pentru asigurare socială, a impozitului pe venit);
- plăți privind furnizori și antreprenori (inclusiv pentru mărfurile și serviciile prestate);
- majorarea (diminuarea) activelor (inclusiv plasări la bănci, depozite și rezervele obligatorii plasate în BNM, credite pe termen scurt acordate băncilor și clienților, achiziționarea (vânzarea) hîrtilor de valoare pentru vânzare și alte active);
- majorarea (diminuarea) obligațiunilor (inclusiv depozite primite de la clienți și de la bănci, împrumuturi pe termen scurt obținute de la bănci și alte obligațiuni);
- plățile impozitului pe venit.

Activitatea investițională

70. Activitatea investițională reprezintă activitatea de procurare și ieșire a activelor pe termen lung, precum și alte investiții.

71. Fluxul mijloacelor bănești provenit din activitatea investițională se reflectă într-un capitol separat al raportului privind fluxul mijloacelor bănești, deoarece el caracterizează volumul cheltuielilor pentru procurarea activelor, care sînt menite de a genera venituri și fluxuri de mijloace bănești în viitor.

72. Fluxul mijloacelor bănești din activitatea investițională include:

- acordarea creditelor clienței (creditele pe termen lung acordate băncilor și clienței, inclusiv leasingul);
- achiziționarea (vânzarea) hîrtilor de valoare investiționale (inclusiv cota de participare în activitatea altor întreprinderi);
- achiziționarea (vânzarea) activelor materiale (inclusiv capitalizarea cheltuielilor pentru modernizarea și dotarea activelor);
- achiziționarea (vânzarea) activelor nemateriale (inclusiv capitalizarea cheltuielilor pentru modernizarea și dotarea activelor);
- încasarea dividendelor;
- încasarea dobânzilor (numai cele obținute din activitatea investițională);
- investiții în părți legate (inclusiv întreprinderi fiice și organizații asociate);
- achiziționarea (vânzarea) filialelor și a altor întreprinderi.

Activitatea financiară

73. Activitatea financiară reprezintă activitatea care conduce la modificarea volumului și conținutului capitalului social și a mijloacelor împrumutate pe termen lung.

74. Fluxul mijloacelor bănești provenit din activitatea financiară se reflectă într-un capitol separat al raportului privind fluxul mijloacelor bănești, deoarece ele permit prognozarea cerințelor ulterioare din partea investitorilor și creditorilor.

75. Fluxul mijloacelor bănești din activitatea financiară include:

- emiterea (răscumpărarea) acțiunilor și a altor hîrtii de valoare proprii;
- primirea (rambursarea) împrumuturilor pe termen lung (inclusiv leasingul financiar);
- obținerea (achitarea) datoriilor subordonate;
- plata dividendelor;

- plata dobânzilor (provenite din activitatea financiară).

Modul de întocmire a Raportului privind fluxul mijloacelor bănești

76. Raportul privind fluxul mijloacelor bănești se întocmește conform metodei directe.

77. Informația obținută prin aplicarea acestei metode evidențiază principalele tipuri de încasări și plăți bănești pe tipuri de activități și poate fi utilă la prognozarea fluxurilor mijloacelor bănești.

Utilizând metoda directă, datele privind încasările și plățile la principalele tipuri de activități ale băncii pot fi obținute din documentația contabilă proprie (registrele contabile, datele conturilor bancare etc.)

78. Pentru verificarea corectitudinii calculului fluxului net al mijloacelor bănești din activitatea operațională poate fi utilizată metoda indirectă, prin care rezultatul net din această activitate se corectează luând în considerație operațiunile nonmonetare și modificările activelor curente și obligațiunilor pe termen scurt.

Raportarea fluxului mijloacelor bănești în neto-bază

79. Fluxul mijloacelor bănești provenit din unele activități bancare poate fi reflectat pe o bază netă:

a) plățile și încasările din ordinul clienților, în cazul în care mijloacele bănești sînt legate în mare măsură de activitatea clientului, dar nu de a băncii, așa ca:

- mijloacele gestionate de compania investițională la ordinul clienților;
- arenda colectată și transmisă deținătorului de bunuri imobiliare la ordinul acestuia;
- acceptarea și rambursarea depozitelor la vedere ale unei bănci.

b) plățile și încasările pentru operațiunile cu un nivel înalt de rotație, sume mari și termene scurte de scadență, așa ca:

- sumele principale ale creditului acordat utilizatorilor de cartele de credit;
- procurarea și comercializarea hîrtilor de valoare investiționale;
- alte obligațiuni (împrumuturi) pe termen scurt, de exemplu o lună și mai puțin.

c) încasările și plățile privind acceptarea și rambursarea depozitelor cu o dată fixă de scadență.

d) plasarea și retragerea depozitelor de la alte instituții financiare.

e) creditele acordate clienților și rambursarea acestor credite.

Fluxul mijloacelor bănești în valută străină

80. Fluxul mijloacelor bănești provenit din tranzacțiile efectuate în valută străină se reflectă în moneda națională la cursul oficial al BNM la data încasării sau plății mijloacelor bănești, dacă nu este prevăzut altfel.

81. Diferențele de curs ce provin din evaluarea activelor și obligațiunilor în valută străină nu se includ în fluxul mijloacelor bănești. Însă influența cursului de schimb asupra mijloacelor bănești este reflectată în situația fluxului mijloacelor bănești pentru asigurarea concordanței modificării soldului mijloacelor bănești la începutul și sfîrșitul perioadei gestionare. Această valoare este prezentată separat de fluxurile legate de activități operaționale, investiționale, financiare și include diferențele acestor fluxuri.

82. Fluxul mijloacelor bănești al subdiviziunilor băncii de peste hotare se reflectă în moneda națională la cursul oficial al BNM la data încasării sau plății mijloacelor bănești.

Fluxul mijloacelor bănești exprimat în valută străină se reflectă în raport în conformitate cu prevederile S.N.C. 21 "Efectele variațiilor cursurilor valutare".

Posturi extraordinare

83. Fluxul mijloacelor bănești provenit din situații extraordinare se reflectă separat în Raportul privind fluxul mijloacelor bănești.

84. Prezentarea separată a fluxului mijloacelor bănești provenit din situații extraordinare este necesară pentru ca utilizatorii să poată înțelege natura și influența acestora asupra fluxului mijloacelor bănești curent și ulterior al băncii.

Exemple de fluxuri ale mijloacelor bănești reflectate în posturi extraordinare pot fi:

- compensările primite pentru acoperirea pierderilor provocate de calamități,
- ieșirea numerarului din casă în urma jafurilor, incendiilor.

Dobînzi și dividende

85. Fluxul mijloacelor bănești din dobânzi și dividende încasate sau plătite va fi prezentat separat. Fiecare din aceste fluxuri trebuie să fie reflectat la una din activități: operațională, investițională sau financiară. Această clasificare trebuie păstrată și transmisă dintr-o perioadă gestionară în alta.

86. Suma totală a dobânzilor plătite în perioada gestionară se reflectă în Raportul privind fluxul mijloacelor bănești, indiferent de faptul dacă a fost inclusă la cheltuieli în Raportul privind rezultatele financiare sau capitalizată în Bilanțul contabil în conformitate cu varianta alternativă de evidență prevăzută de S.N.C. 23 "Cheltuieli privind împrumuturile".

Dobânda plătită, precum și dobânda încasată sînt, de obicei, clasificate drept fluxul mijloacelor bănești din activitatea operațională. Dobînzile atît încasate cît și plătite, provenite din activitățile investiționale sau financiare, se reflectă în Raport nemijlocit pe tipuri de activități.

87. Dividendele încasate se reflectă ca un flux al mijloacelor bănești din activitatea investițională, deoarece acestea prezintă un venit din capitalul investit, iar dividendele plătite - ieșiri de mijloace bănești provenite din activitatea financiară, deoarece acestea constituie plăți pentru atragerea capitalului de la acționari.

88. Dividendele plătite pot fi incluse în fluxul din activitatea operațională, ceea ce permite potențialilor investitori să evalueze capacitatea instituției financiare de a plăti dividende.

Dividendele încasate pot fi incluse în fluxul din activitatea operațională, dacă ele se folosesc la calcularea veniturilor și cheltuielilor, dar nu sînt calificate ca venit din capitalul investit.

Impozit pe venit

89. Fluxul mijloacelor bănești provenit din impozit pe venit se prezintă separat și se clasifică drept flux de mijloace bănești din activitatea operațională, cu excepția situației în care el poate fi identificat în mod specific ca activitate investițională sau financiară.

90. Impozitele pe venit plătite și restituite sînt clasificate, de obicei, drept flux de mijloace bănești din activitatea operațională. Totuși, atunci cînd este posibilă identificarea fluxului din impozit cu o tranzacție individuală clasificată drept activitate investițională sau financiară, fluxul mijloacelor bănești din impozit va fi clasificat corespunzător ca activitate investițională sau financiară. Atunci cînd fluxurile mijloacelor bănești de impozite sînt alocate la mai mult de o clasă de activități, este prezentată valoarea totală a impozitelor plătite.

Investiții în părți legate

91. La efectuarea investițiilor în filiale, întreprinderi asociate sau fiice investitorul reflectă în Raportul privind fluxul mijloacelor bănești informație restrînsă, de exemplu, dividendele primite și plățile efectuate.

92. Banca care participă la o întreprindere mixtă include în Raportul privind fluxul mijloacelor bănești consolidat cota sa proporțională în mișcarea mijloacelor bănești ale întreprinderii sub control mixt.

Achiziționarea sau vânzarea filialelor și a altor întreprinderi

93. Fluxul mijloacelor bănești provenit din achiziționarea sau vânzarea filialelor și a altor unități se prezintă în Raportul privind fluxul mijloacelor bănești separat și se clasifică drept flux de mijloace bănești din activitatea investițională.

94. Banca trebuie să dezvăluie în anexele la Raportul privind fluxul mijloacelor bănești informația despre vânzarea și/sau achiziționarea filialelor și a altor întreprinderi în cursul perioadei gestionare și anume:

- a) mărimea totală a vânzărilor și/sau achiziționărilor;
- b) mărimea vânzărilor și/sau achiziționărilor plătite contra mijloace bănești;
- c) suma mijloacelor bănești de care dispune filiala sau alte întreprinderi vîndute și/sau achiziționate;

- d) valoarea activelor sau obligațiunilor pe categorii, cu excepția mijloacelor bănești de care dispune filiala sau alte întreprinderi vîndute și/sau achiziționate;

95. Rezultatul fluxului mijloacelor bănești din vânzări și achiziționări ale filialelor și al altor întreprinderi se prezintă separat de fluxul total al mijloacelor bănești din activitățile operațională, investițională și financiară. Informația privind fluxul mijloacelor bănești din vânzări se reflectă

separat de informația privind fluxul mijloacelor bănești provenit din achiziționări.

96. Suma totală a mijloacelor bănești plătite sau încasate ca rezultat al vânzării sau achiziționării filialelor și a altor întreprinderi este reflectată în Raportul privind fluxul mijloacelor bănești după deducerea altor mijloace bănești plătite sau încasate.

Operațiuni nonmonetare

97. Operațiunile bancare fără utilizarea mijloacelor bănești nu se reflectă în raportul privind fluxul mijloacelor bănești.

98. Băncile pot efectua diferite operațiuni nonmonetare cu caracter investițional și financiar - procurarea mijloacelor fixe din contul creditelor pe termen lung, stingerea datoriilor prin emiterea și transmiterea către creditori a acțiunilor (altor hîrtii de valoare) suplimentare etc.

Operațiunile bancare aferente activităților operaționale, investiționale sau financiare care se reflectă numai în evidența internă a băncii (decontările între clientela băncii, decontările între clienți și bancă, majorarea capitalului social din capitalul propriu ș.a.) de asemenea, se consideră operațiuni nonmonetare.

Exemple de operațiuni nonmonetare pot fi:

- procurarea bunurilor prin asumarea obligațiunilor financiare legate de aceasta sau din contul leasingului financiar;

- plata dividendelor în forma de acțiuni;
- convertirea hîrtilor de valoare plasate în acțiuni;
- luarea în posesia băncii a gajului din contul creditului nerambursat;
- formarea reducerilor pentru pierderi la credite și altor rezerve;
- amortizarea sconturilor și primelor la hîrtii de valoare;
- uzura activelor materiale;
- amortizarea activelor nemateriale;
- venituri calculate, dar neprimite;
- cheltuieli calculate, dar neplătite;
- majorarea (diminuarea) valorii activelor.

99. Informația privind operațiunile nonmonetare se dezvoltă în anexele la Raportul privind fluxul mijloacelor bănești, oferind posibilitatea utilizatorilor de a evalua mai exact volumul activității bancare.

[Al.59-99 în redactia HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001 al.59 devine 100]

100. Prezentul Standard intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Anexa nr.1 Raportul privind rezultatele financiare;

Anexa nr.2 Bilanțul contabil;

Anexa 3 Raportul privind fluxul mijloacelor bănești

Anexa 4 Notele explicative la rapoartele financiare.

[Al.100 modificat prin HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

Anexa nr.1

RAPORT PRIVIND REZULTATELE FINANCIARE

de la 1 ianuarie pînă la _____ 199_

Venituri aferente dobînzilor

Venituri aferente dobînzilor la mijloace bănești datorate de bănci

Venituri aferente dobînzilor la plasări overnight

Venituri aferente dobînzilor sau dividende la hîrtii de valoare cumpărate pentru vânzare

Venituri aferente dobînzilor sau dividende la hîrtii de valoare investiționale

Venituri aferente dobînzilor și comisioane la credite

Alte venituri aferente dobînzilor

Total venituri aferente dobînzilor

Cheltuieli aferente dobînzilor

Cheltuieli aferente dobînzilor la mijloace bănești datorate băncilor

Cheltuieli aferente dobînzilor la depozite ale persoanelor fizice

Cheltuieli aferente dobânzilor la depozite ale persoanelor juridice
 Total cheltuieli aferente dobânzilor la depozite
 Cheltuieli aferente dobânzilor la împrumuturi overnight
 Cheltuieli aferente dobânzilor la alte împrumuturi
 Total cheltuieli aferente dobânzilor la împrumuturi
 Total cheltuieli aferente dobânzilor
 Venitul net aferent dobânzilor
 Minus: Defalcări pentru reduceri pentru pierderi la credite
 Venitul net aferent dobânzilor după defalcări pentru reduceri pentru pierderi la credite
 Venituri neaferente dobânzilor
 Venituri (pierderi) la hîrtii de valoare cumpărate pentru vânzare
 Venituri (pierderi) la hîrtii de valoare investiționale
 Venituri (pierderi) la operațiuni cu valută străină
 Venituri aferente comisioanelor
 Alte venituri neaferente dobânzilor
 Total venituri neaferente dobânzilor
 Cheltuieli neaferente dobânzilor
 Cheltuieli privind remunerarea muncii
 Prime
 Defalcări privind fondul de pensii, asigurarea socială și alte plăți
 Cheltuieli privind mijloacele fixe
 Impozite și taxe
 Plata serviciilor de consulting și auditing
 Alte cheltuieli neaferente dobânzilor
 Total cheltuieli neaferente dobânzilor
 Venitul (pierderi) net pînă la impozitare și pînă la articole extraordinare
 Impozitul pe venit
 Venitul (pierderi) net pînă la articole extraordinare
 Venituri (pierderi) extraordinare _____ minus impozitului pe venit* _____
 Venitul (pierderi) net
 Notă:
 * impozitul pe venit care se referă la venituri extraordinare

Anexa nr.2

BILANȚUL CONTABIL

la data de _____

Active

Mijloace bănești în numerar
 Mijloace bănești, cuvenite de la bănci
 Mijloace bănești, cuvenite de la Banca Națională a Moldovei
 Mijloace plasate overnight
 Hîrtii de valoare
 Hîrtii de valoare, cumpărate pentru vânzare
 Hîrtii de valoare investiționale
 Total hîrtii de valoare
 Credite și cerințe privind leasingul financiar
 Credite
 Cerințe privind leasingul financiar
 Minus: Reduceri pentru pierderi la credite ()
 Credite și cerințe privind leasingul financiar net
 Mijloace fixe nete
 Dobîndă sporită, ce urmează să fie primită

Altă avere imobilă
 Alte active
 Total active
 Obligațiuni și capital propriu
 Obligațiuni
 Depozite fără dobândă
 Mijloace bănești datorate băncilor
 Depozite ale persoanelor fizice
 Depozite ale persoanelor juridice
 Total depozite fără dobândă
 Depozite cu dobândă
 Mijloace bănești datorate băncilor
 Depozite ale persoanelor fizice
 Depozite ale persoanelor juridice
 Total depozite cu dobândă
 Total depozite
 Hîrtii de valoare vîndute cu răscumpărarea ulterioară
 Împrumuturi overnight
 Alte împrumuturi
 Dobîndă sporită ce urmează să fie plătită
 Alte obligațiuni
 Datorii subordonate
 Total obligațiuni
 Capital propriu
 Acțiuni ordinare plasate
 Acțiuni preferențiale plasate
 Surplus de capital
 Capital de rezervă
 Rezerve privind reevaluarea mijloacelor fixe
 Alte rezerve
 Profitul nedistribuit
 Minus: Acțiuni de tezaur ()
 Total capital propriu
 Total obligațiuni și capital propriu
[\[Anexa 3 în redactia HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001\]](#)

Anexa nr.3

Notele explicative la rapoartele financiare

Anexa 3 (model)

RAPORT PRIVIND FLUXUL MIJLOACELOR BĂNEȘTI

Nr.d/o	Denumirea articolului	Anul gestionar	Anul precedent
1	2	3	4

I. ACTIVITATEA OPERAȚIONALĂ

1. Încasări privind dobînzii și comisioane
2. Plăți privind dobînzii și comisioane
3. Încasări privind credite anterior trecute la scăderi din contul reducerilor pentru pierderi la credite
4. Încasări privind alte venituri
5. Plăți privind salariații
6. Plăți privind furnizorii și antreprenorii
7. Încasări pînă la schimbări în active și obligațiuni

Majorarea (diminuarea) activelor

8. Încasări (plăți) privind plasări și credite acordate băncilor
9. Încasări (plăți) privind depozite plasate în BNM
10. Încasări (plăți) privind credite acordate clienței
11. Încasări privind hîrtii de valoare
12. Plăți privind hîrtii de valoare
13. Încasări (plăți) privind alte active

Majorarea (diminuarea) obligațiunilor

14. Încasări (plăți) privind depozite de la clienți
15. Încasări (plăți) privind depozite și împrumuturi de la bănci
16. Încasări (plăți) privind alte obligațiuni
17. Fluxul pînă la impozitul pe venit
18. Plăți privind impozitul pe venit
19. Fluxul net din activitatea operațională

II. ACTIVITATEA INVESTIȚIONALĂ

20. Încasări (plăți) privind credite acordate clienței
21. Încasări (plăți) privind hîrtii de valoare investiționale
22. Încasări privind active materiale
23. Plăți privind active materiale
24. Încasări privind active nemateriale
25. Plăți privind active nemateriale
26. Încasări privind dividende
27. Încasări privind dobînzii
28. Încasări (plăți) privind investiții în părți legate
29. Încasări privind vinderea filialelor și a altor întreprinderi
30. Plăți privind achiziționarea filialelor și a altor întreprinderi
31. Fluxul net din activitatea investițională

III. ACTIVITATEA FINANCIARĂ

32. Încasări privind emisia acțiunilor și altor hîrtii de valoare proprii
33. Plăți privind răscumpărarea acțiunilor și altor hîrtii de valoare proprii
34. Încasări (plăți) privind împrumuturi pe termen lung
35. Încasări privind datorii subordonate
36. Plăți privind datorii subordonate
37. Plăți privind dividende
38. Plăți privind dobînzii
39. Fluxul net din activitatea financiară

IV. Fluxul net pînă la posturi extraordinare

40. Încasări (plăți) extraordinare

V. Fluxul net total

50. Diferențe pozitive (negative) ale cursului de schimb valutar

VI. Mijloace bănești și echivalente de mijloace bănești

51. Soldul mijloacelor bănești la începutul perioadei gestionare
52. Soldul mijloacelor bănești la sfîrșitul perioadei gestionare

Anexa 4

Notele explicative la rapoartele financiare

Mai jos este indicată lista exemplurilor de note explicative unde se expun dezvoltările la rapoartele financiare prezentate de bănci.

(1) Expunere sumară a politicii de contabilitate esențiale

Expunerea sumară explică metodele evidenței contabile, care includ:

- corespunderea cu standardele naționale de contabilitate;
- regulile de bază ale evidenței contabile;
- metodele folosite pentru evaluarea conturilor activelor, obligațiunilor, capitalului, veniturilor și

cheltuielilor.

Expunerea privind metodologia aplicată pentru evaluarea conturilor trebuie să includă, dar nelimitându-se la acestea, următoarele capitole:

Mijloace bănești în numerar și echivalentul lor

Hîrtii de valoare cumpărate pentru vânzare

Hîrtii de valoare investiționale

Credite și reduceri pentru pierderi la credite

Mijloace fixe

Altă avere imobilă

Alte active și obligațiuni

Impozitul pe venit

Valoarea de piață a instrumentelor financiare

Alte articole importante

Dezvăluirile suplimentare prevăzute de prezentul Standard și de alte SNC, trebuie să includă date concrete în formă de tabele cu explicații, care dezvăluie conținutul articolelor rapoartelor financiare în conformitate cu legislația în vigoare și actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei.

(2) Hîrtii de valoare

Include informația privind hîrțiile de valoare destinate pentru vânzare și pentru scopuri investiționale. Tabelele trebuie să reflecte hîrțiile de valoare după emitent sau tip, concomitent cu evaluarea lor. Evaluarea hîrțiilor de valoare este dezvăluită după valoarea de amortizare, incluzînd orice venituri/pierderi obținute prin operațiuni nelegate de realizarea lor și valoarea de piață, fixată pe piețele financiare.

Adițional, se prezintă dezvăluirea termenelor de scadență a hîrțiilor de valoare care reflectă următoarele clasificări: un an și mai puțin; mai mult de un an și pînă la cinci ani; mai mult de cinci ani.

(3) Credite și reduceri pentru pierderi la credite

Include informația privind portofoliul de credite și reduceri pentru pierderi la credite. Descrierea conține informația generală despre portofoliul creditelor, care reflectă creditele acordate în ultimii doi ani băncilor și altor clienți după destinație. De asemenea poate fi inclusă informația despre credite distribuite după plasarea geografică sau după concentrarea lor pe piață.

Suplimentar se prezintă informația privind reducerile pentru pierderi la credite pe perioada ultimilor doi ani. Această analiză trebuie să includă soldul la începutul anului, defalcările pentru pierderi la credite pe perioada gestionară și creditele trecute la scăderi în timpul acestei perioade minus recuperările (dacă există). Informația poate include și o justificare a suficienței reducerilor.

(4) Operațiuni cu părțile interdependente

Include informația privind operațiunile între președinți, acționarii principali și organizații-ficiale ale părților interdependente. Suma totală a acestor operațiuni trebuie să fie dezvăluită în acest comentariu.

(5) Mijloace fixe

Include informația privind mijloacele fixe, care conține explicația bazei de calculare a costului, metoda utilizată pentru calcularea amortizării, sumele totale ale amortizării și uzurii pe ultimii doi ani.

Tabela trebuie să includă informația privind mijloacele fixe pe perioada gestionară. Ea reflectă valoarea totală a mijloacelor fixe la începutul perioadei, intrările, ieșirile în timpul perioadei gestionare și valoarea totală la sfîrșitul perioadei fără uzura acumulată.

(6) Altă avere imobilă

Include informația privitor la averea imobilă obținută prin pierderea de către clientelă a dreptului de răscumpărare a imobilului depus ca gaj, confirmat de o tabelă, ce reflectă rulajul pe contul indicat.

(7) Împrumuturi

Include informația privitor la împrumuturile la termen în perioada gestionară, care trebuie să cuprindă tipurile de obligațiuni eliberate de bancă în timpul perioadei gestionare. Trebuie să fie inclusă o tabelă cu termenele de rambursare clasificate în felul următor: mai puțin de un an, de la un an până la cinci, cinci ani și mai mult.

(8) Eventualități și angajamente condiționale

Include informația privitor la diferite eventualități și angajamente condiționale care nu sînt reflectate în rapoartele financiare. În dependență de volumul și de conținutul operațiunilor, care se referă la articolele în afara bilanțului, trebuie prezentată o tabelă separată și o descriere a fiecărui tip de eventualitate și angajament condițional.

(9) Acțiuni ordinare și preferențiale

Include informația privitor la suma și tipul acțiunilor pe care banca este autorizată să le emită. Trebuie prezentată de asemenea o tabelă în care se reflectă tipul, numărul și suma acțiunilor emise de bancă în decursul perioadei gestionare.

(10) Cerințele organelor de reglementare a băncilor

Include informația generală privind capitalul și distribuirea profitului în conformitate cu legislația și actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei.

(11) Impozitul pe venit

Include informația privind calcularea sumei și plata impozitului pe venit.

(12) Prețul real al instrumentelor financiare

Include informația privind metodele și principiile folosite pentru evaluarea valorii reale a fiecărui tip de instrument financiar.

(13) Fluxul mijloacelor bănești

În anexele la Raportul privind fluxul mijloacelor bănești banca trebuie să indice separat valoarea considerabilă a mijloacelor bănești care nu pot fi utilizate de către bancă. Această informație trebuie să fie însoțită de comentariile conducerii băncii.

Este deosebit de util de a include în anexele la Raportul privind fluxul mijloacelor bănești informația suplimentară privind soldurile mijloacelor bănești care nu sînt disponibile. Aceste date însoțite de comentariile conducerii vor ajuta potențialilor investitori să evalueze situația financiară și lichiditatea băncii.

Exemple de asemenea informație:

- creditele obținute, dar neutilizate care pot fi ulterior folosite;
- fluxul mijloacelor bănești pentru fiecare subdiviziune.

[Anexa 4 al.(13) în redacția HBN78/29.03.2002, MO43/12.04.2001]

BAZELE CONCEPTUALE ALE PREGĂTIRII ȘI PREZENTĂRII

RAPOARTELE FINANCIARE

Introducere

Bazele conceptuale ale pregătirii și prezentării rapoartelor financiare cuprind interpretările principiilor și regulilor de contabilitate, adoptate în practica mondială și aprobate de Comitetul Standardelor Internaționale de Contabilitate. Aceasta poartă un caracter teoretic general și nu este un standard național de contabilitate (S.N.C.). În cazul apariției contradicțiilor între bazele prezente și S.N.C. se acordă prioritate S.N.C.

Prevederile prezentelor baze pot fi utilizate la studierea noului sistem de contabilitate. Bazele conceptuale determină noțiunile care stau la baza pregătirii și prezentării rapoartelor financiare utilizatorilor.

Obiectivul

1. Obiectivul acestor baze îl constituie acordarea ajutorului:

a) Ministerului Finanțelor:

- în elaborarea noilor standarde naționale de contabilitate (S.N.C.) și în revizuirea celor existente;
- în conformarea cerințelor S.N.C. și procedurii de prezentare a rapoartelor financiare, asigurînd în acest caz reducerea numărului de operații contabile alternative, admise spre aplicare de standardele naționale;

- b) altor organe naționale - în elaborarea (în caz de necesitate) și aplicarea S.N.C.
- c) contabililor - în alegerea și utilizarea S.N.C. respective la ținerea contabilității și întocmirea rapoartelor financiare;
- d) auditorilor - în cazul emiterii avizelor privind corespunderea sau necorespunderea rapoartelor financiare verificate cu standardele naționale;
- e) utilizatorilor rapoartelor financiare - în interpretarea corectă a informațiilor conținute în rapoartele financiare, pregătite în baza standardelor naționale.

Domeniul de aplicare

2. În Bazele conceptuale sînt examinate:

- a) obiectivul rapoartelor financiare;
- b) caracteristicile calitative care determină utilitatea informației în rapoartele financiare;
- c) determinarea elementelor rapoartelor financiare, modul de constatare și evaluare a acestora;
- d) noțiunea și concepția de menținere a capitalului.

3. Bazele se referă la rapoartele financiare cu destinație generală, inclusiv cele consolidate (în continuare - rapoarte financiare). Asemenea rapoarte se întocmesc și se prezintă o dată pe trimestru și conțin informații generale. Unii utilizatori pot să solicite și să obțină, avînd pentru aceasta împuterniciri suficiente, informații suplimentare la acele conținute în rapoartele financiare. Însă, pentru majoritatea utilizatorilor rapoartele financiare constituie sursa principală de informații, de aceea acestea trebuie să fie întocmite și prezentate în conformitate cu cerințele utilizatorilor. Rapoartele financiare speciale, de exemplu, prospectele și calculele pregătite în scopul precizării politicii fiscale nu sînt examinate în prezentele baze, ale căror prevederi totuși pot fi utilizate pentru pregătirea rapoartelor speciale menționate, dacă acestea nu sînt în contradicție cu cerințele ultimelor.

4. Rapoartele financiare constituie o parte din sistemul general de rapoarte financiare. Rapoartele financiare cuprind bilanțul contabil, raportul privind rezultatele financiare, raportul fluxului mijloacelor bănești și raportul fluxului capitalului propriu, anexe și material explicativ. Rapoartele financiare pot cuprinde de asemenea grafice, tabele și alte informații suplimentare care sînt bazate pe aceste rapoarte sau sînt obținute din acestea. Informațiile suplimentare pot să reflecte informația asupra sectoarelor de producție și geografice și să explice influența prețurilor variabile. În rapoartele financiare nu sînt incluse rapoartele direcției și ale președintelui consiliului de conducere, dezbaterile și analiza, efectuate de aparatul de conducere și alte materiale similare care pot fi incluse în raportul anual.

5. Bazele se referă la rapoartele financiare ale tuturor întreprinderilor comerciale, industriale etc., indiferent de forma de proprietate a acestora. Utilizatorii acestor rapoarte financiare le consideră drept sursă de bază a informației financiare privind întreprinderea.

Utilizatorii rapoartelor financiare și exigibilitatea informațiilor conținute în acestea

6. Utilizatorii rapoartelor financiare sînt investitorii actuali și potențiali, creditorii, furnizorii și alți creditori comerciali, salariații întreprinderii, cumpărătorii, organele fiscale și administrative, inclusiv guvernul și instituțiile guvernamentale, precum și publicul etc. Ei utilizează rapoartele financiare pentru obținerea informației în conformitate cu interesele sale în domeniul activității de întreprinzător.

a) Investitori. Persoanele care acordă capital sînt îngrijorați, de regulă, de riscul inherent investițiilor, prin urmare, de rentabilitatea acestora. Ei au nevoie de informații care le va ajuta să decidă cînd este util să cumpere, să dețină sau să vîndă acțiuni. Acționarii de asemenea sînt cointeresați în obținerea de informații, deoarece acestea le permite să aprecieze capacitatea întreprinderii de a onora dividendele.

b) Creditorii sînt cointeresați în informații care le va permite să determine, dacă împrumuturile și dobînzile aferente vor fi plătite la timp.

c) Furnizorii și alți creditori comerciali sînt cointeresați în informații care le va permite să fie încrezuți că sumele aferente vor fi plătite la timp. Creditorii comerciali, de regulă, sînt cointeresați

în informații pe o perioadă de timp mai scurtă decât împrumutătorii, cu excepția cazurilor când întreprinderea poate să fie cumpărătorul lor de bază în decursul unei perioade de timp îndelungate.

d) Salariații întreprinderii și reprezentanții lor sînt cointeresați în informații privind stabilitatea și rentabilitatea întreprinderilor, în care ei lucrează, precum și în informații care le permite să aprecieze capacitatea patronilor de a-i asigura cu salarii, pensii și posibilitatea acordării de lucru în viitor.

e) Cumpărătorii sînt cointeresați în primul rînd, în informații privind continuitatea activității întreprinderii în viitorul previzibil, mai ales în cazul cînd ei au încheiat cu întreprinderea un contract pe termen lung sau într-o măsură sau alta depînd de acesta.

f) Organele fiscale și administrative inclusiv guvernul și instituțiile guvernamentale sînt cointerestate în informații privind repartizarea resurselor, dar mai exact privind eficiența activității întreprinderilor, ce permite a ține sub control situația în domeniul repartizării resurselor, a regla activitatea întreprinderilor, a determina politica fiscală, venitul național și alți indicatori nu mai puțin importanți.

g) Publicul. Întreprinderile influențează dezvoltarea societății prin diferite metode. De exemplu, ele pot să aducă o contribuție esențială în economia locală prin plasarea șomerilor în cîmpul muncii sau prin stabilirea patronajului asupra furnizorilor locali. Rapoartele financiare pot se asigura diverse grupe sociale cu informații privind direcțiile de dezvoltare a întreprinderilor și realizările reale obținute în sfera de producție.

7. Responsabilitatea de bază pentru pregătirea și prezentarea rapoartelor financiare o poartă conducerea întreprinderii. Numai ea, avînd acces și la informația de gestiune, și la cea financiară suplimentară, care ajută să planifice, să adopte decizii și să exercite un control, este în drept, în caz de necesitate, să lărgască informația conținută în rapoartele financiare și să determine forma și conținutul acesteia. Atare informații suplimentare depășesc limitele pregătirii și prezentării rapoartelor financiare.

Obiectivul rapoartelor financiare

8. Obiectivul rapoartelor financiare îl constituie asigurarea unui cerc larg de utilizatori cu informații privind situația financiară, rezultatele activității și modificările în situația financiară a întreprinderii care va permite luarea deciziilor economice.

9. Rapoartele financiare trebuie să corespundă cerințelor generale ale majorității utilizatorilor. Însă acestea nu-i asigură întotdeauna cu informația necesară pentru luarea deciziilor economice în întregime, deoarece reflectă, în special, consecințele financiare ale evenimentelor anterioare și nu conțin în mod obligatoriu informații nefinanciare.

10. Rapoartele financiare conțin date referitoare la rezultatele activității conducerii întreprinderii privind gestiunea și utilizarea resurselor încredințate ei, în baza cărora utilizatorii rapoartelor financiare iau decizii economice: a deține, de exemplu, titluri de valoare sau a le vinde, a realege, a înlocui sau a destitui organele de conducere etc.

Situația financiară, rezultatele activității

întreprinderii și modificările în situația financiară a acesteia

11. Deciziile economice luate de utilizatorii rapoartelor financiare impun aprecierea capacității întreprinderii de a genera mijloace bănești și echivalentele acestora, calculul timpului de generare a lor și certitudinea în obținerea rezultatelor scontate. Această apreciere, în ultimă instanță, determină, de exemplu, capacitatea întreprinderii de a remunera salariații săi și a achita facturile furnizorilor, a efectua plățile dobînzilor, împrumuturilor și a repartiza venitul între proprietarii întreprinderii. Utilizatorii pot să aprecieze mai bine capacitatea întreprinderii de a genera mijloace bănești și echivalentele acestora, dacă ei dispun de informații care reflectă situația financiară, rezultatele activității și modificările în situația financiară a întreprinderii.

12. Asupra situației financiare a întreprinderii influențează resursele financiare, pe care aceasta le controlează, structura financiară a acesteia, lichiditatea și

solvabilitatea, capacitatea de a se adapta la schimbările mediului înconjurător în care întreprinderea funcționează.

Informația privind resursele economice controlate de întreprindere și capacitatea acesteia de a modifica aceste resurse este utilă pentru determinarea capacității întreprinderii de a genera mijloacele bănești și echivalentele acestora în viitor.

Informația privind structura financiară este utilă pentru previziunea necesităților în împrumuturi, precum și pentru alegerea modului de repartizare a veniturilor viitoare și fluxurilor mijloacelor bănești între acei care sînt cointeresați în dezvoltarea întreprinderii. Aceasta este utilă de asemenea pentru a prezice dezvoltarea întreprinderii în viitor în cazul asigurării finanțării.

Informația privind lichiditatea și solvabilitatea este utilizată pentru determinarea capacității întreprinderii de a stinge în termen datoriile financiare. Prin lichiditate se înțelege numerarul disponibil în viitorul apropiat după stingerea datoriilor financiare în decursul acestei perioade, prin solvabilitate - numerarul disponibil în decursul unei perioade îndelungate de timp, ceea ce garantează plățile privind datoriile financiare în termenele stabilite.

13. Informația privind indicatorii activității întreprinderii, mai ales privind rentabilitatea acesteia, este necesară pentru a aprecia modificările potențiale în resursele financiare pe care le va controla, probabil, în viitor. Informația despre modificarea acestor indicatori este foarte importantă pentru determinarea capacității întreprinderii de a genera afluxul mijloacelor bănești din resursele disponibile, este utilă la formularea deciziilor privind eficiența care i-ar permite întreprinderii să utilizeze resurse suplimentare.

14. Informația referitoare la modificările în situația financiară a întreprinderii este utilă pentru aprecierea activității de investiții, financiare și operaționale ale acesteia în perioada de gestiune. Ea permite utilizatorilor de rapoarte financiare să aprecieze capacitatea întreprinderii de a genera mijloace bănești și echivalentele acestora și a utiliza afluxurile acestora. La pregătirea rapoartelor financiare ale întreprinderii fondurile acesteia pot fi determinate ca toate resursele financiare, capitalul circulant, activele lichide sau numerarul. În bazele propuse definițiile fondurilor nu se concretizează.

15. Informația privind situația financiară a întreprinderii, în special, este prezentată în bilanțul contabil, iar informația privind rezultatele activității acesteia - în raportul privind rezultatele financiare. Informația cu privire la modificările survenite în situația financiară este prezentată separat în rapoartele financiare.

16. Componentele rapoartelor financiare sînt interdependente, deoarece acestea reflectă diverse aspecte ale unora și aceluiași evenimente ale vieții economice. Deși fiecare raport conține informații care diferă de celelalte tipuri de informații prezentate în alte rapoarte, nici unul dintre acestea nu servește numai unui scop și nu cuprinde întreagă informație necesară utilizatorilor. De exemplu, raportul privind rezultatele financiare nu oferă imaginea fidelă a activității întreprinderii, dacă acesta nu se utilizează în îmbinare cu bilanțul contabil.

Anexe, tabele și alte informații suplimentare

17. Rapoartele financiare cuprind de asemenea anexe, tabele și alte informații suplimentare. De exemplu, acestea pot conține informații suplimentare privind posturile din bilanțul contabil și raportul privind rezultatele financiare corespunzător cerințelor utilizatorilor, pot include de asemenea explicații privind riscul și incertitudinile care influențează întreprinderea, resursele și datoriile, care nu sînt menționate în bilanțul contabil (cum sînt, de exemplu, zăcămintele). Datele despre sectoarele industriale și geografice și influența modificării prețurilor asupra întreprinderii de asemenea pot fi prezentate sub formă de informații suplimentare.

Convenții fundamentale

Principiul specializării exercițiilor (calculării)

18. Pentru satisfacerea cerințelor utilizatorilor de rapoarte financiare ultimele se întocmesc

în baza principiului specializării exercițiilor care permite reflectarea consecințelor evenimentelor activității economice anume atunci când acestea s-au produs și au fost înregistrate în documentele contabile, sînt incluse în rapoartele financiare în perioada la care se referă, dar nu atunci când plătesc mijloacele bănești sau echivalentele acestora. Rapoartele financiare pregătite în baza principiului specializării exercițiilor informează utilizatorii nu numai despre tranzacțiile anterioare care includ plata și încasarea mijloacelor bănești, dar și despre datoriile de plată a acestora în perspectivă și despre resursele financiare care trebuie să fie primite în viitor. Astfel, acestea furnizează diverse informații nu numai despre evenimentele actuale, dar și cele anterioare ale activității economice și alte evenimente, ce este deosebit de important pentru luarea deciziilor economice și aprecierea obiectivă a situației financiare a întreprinderii.

Principiul continuității activității

19. Rapoartele financiare se întocmesc, de obicei, în baza principiului continuității care confirmă că întreprinderea funcționează și va funcționa în viitorul previzibil. În acest caz se presupune că întreprinderea nu are nici intenția, nici necesitatea de a reduce esențial sau a înceta activitatea sa. Dacă există o asemenea intenție sau necesitate, rapoartele financiare trebuie să fie pregătite în baza altui sistem contabil, alegerea căruia trebuie să fie fundamentată.

Caracteristicile calitative ale rapoartelor financiare

20. Caracteristicile calitative ale rapoartelor financiare fac informația utilă pentru beneficiarii acesteia. Principalele caracteristici calitative sînt: claritatea, importanța, veridicitatea și comparabilitatea informației. De asemenea pot fi utile pentru beneficiari și asemenea caracteristici calitative cum sînt importanța relativă, imaginea fidelă, prioritatea conținutului asupra formei, neutralitatea, prudența, definitivarea etc.

Claritatea

21. Principala cerință calitativă față de informația prezentată în rapoartele financiare este claritatea acesteia pentru utilizatorii care trebuie să aibă cunoștințe suficiente despre afaceri, activitatea economică și contabilitate, precum și să aibă dorință de a studia informația cu o deosebită străduință. În același timp informația privind noțiunile complicate inclusă în rapoartele financiare în conformitate cu cerințele utilizatorilor, nu poate fi exclusă din rapoarte din motivul că aceasta este foarte complicată pentru a fi înțeleasă de unii utilizatori.

Importanța

22. Utilitatea informației este determinată de importanța acesteia la luarea deciziilor economice. Anume importanța ca o caracteristică calitativă influențează asupra luării deciziilor de către utilizatorii de rapoarte financiare, ajutîndu-le să aprecieze evenimentele anterioare, curente sau viitoare, să le confirme sau să le corecteze.

23. Informația joacă un rol de prezicere și de confirmare. De exemplu, informația despre nivelul curent și structura activelor existente prezintă utilitate pentru utilizatori atunci când ea conține prognoza capacității întreprinderii de a utiliza avantajele momentului sau a reacționa la situațiile nefavorabile. Aceeași informație joacă un rol de confirmare față de previziunile anterioare. Aceasta se referă, de exemplu, la alegerea structurii financiare a întreprinderii sau a rezultatului previzibil al operațiilor planificate.

24. Informația privind situația financiară și activitatea precedentă a întreprinderii se utilizează deseori în calitate de bază pentru prezicerea situației financiare viitoare și a rezultatelor activităților de altă natură, în care sînt cointeresați nemijlocit utilizatorii, cum sînt plata dividendelor și salariului, modificarea prețurilor la titlurile de valoare și capacitatea de a îndeplini datoriile la timp. Informația nu trebuie să fie prezentată în mod obligatoriu sub formă de prognoză detaliată, pentru a avea valoare la prezicerea evenimentelor. Exactitatea pronosticării în baza rapoartelor financiare poate fi sporită prin alegerea metodei de reflectare a informației privind

evenimentele anterioare ale vieții economice. De exemplu, valoarea prezicerii raportului privind rezultatele financiare crește în cazul când posturile neordinare, excepționale și rare de venituri și cheltuieli se explică separat.

Veridicitatea

25. Informația este utilă în cazul când este veridică. Ea posedă calitatea de veridicitate în cazul când lipsesc erorile esențiale și neobiectivitățile. Utilizatorii rapoartelor financiare pot să conteze pe aceasta în măsura în care ea reflectă integral și obiectiv sau poate și probabil va reflecta starea de lucruri reală.

26. Informația poate fi importantă, dar neveridică după natura sa sau forma de prezentare și atunci constatarea ei poate fi potențial iluzorie. De exemplu, dacă la judecată se discută legitimitatea și suma pretențiilor privind pierderile suportate, întreprinderea nu trebuie să reflecte în bilanțul contabil pretențiile în deplină măsură, dar trebuie să explice suma pretențiilor și circumstanțele în care au survenit pretențiile respective.

Comparabilitatea

27. Utilizatorii trebuie să aibă posibilitate să compare rapoartele financiare atât ale unei întreprinderi în diferite perioade de timp pentru a identifica tendințele în situația financiară și rezultatele activității acesteia, cât și ale diverselor întreprinderi pentru a compara situația financiară acestora, rezultatele activității și modificările în situația financiară și rezultatele activității, ceea ce influențează modificarea rezultatelor financiare. De aici rezultă că evaluarea și reflectarea rezultatelor financiare trebuie să se efectueze consecutiv nu numai relativ la întreprinderea respectivă în decursul unei anumite perioade de timp, ci și relativ la alte întreprinderi.

28. O importantă premisă a caracteristicii calitative de comparabilitate este faptul că utilizatorii trebuie să fie informați despre politica de contabilitate, utilizată la pregătirea rapoartelor financiare, orice modificări în aceasta și despre consecințele acestor modificări. Utilizatorii trebuie să aibă posibilitate a identifica deosebirile în politica de contabilitate aplicată în rapoartele financiare atât de o întreprindere în decursul unei anumite perioade de timp, cât și de diferite întreprinderi. Respectarea cerințelor standardelor naționale elaborate în baza standardelor internaționale de contabilitate, inclusiv problemele publicării metodelor de contabilitate utilizate de întreprindere contribuie la obținerea comparabilității datelor prezentate în rapoartele financiare.

29. Necesitatea asigurării comparabilității rapoartelor financiare nu trebuie confundată cu prezentarea acestora după o formă unică. Respectarea comparabilității nu poate să împiedice introducerea unor variante de contabilitate mai perfecte. Nu este rațional pentru întreprindere să contabilizeze operațiile și alte evenimente ale activității economice în același mod, dacă politica adoptată nu corespunde caracteristicilor calitative privind importanța și veridicitatea.

30. Pentru ca utilizatorii să poată compara situația financiară, rezultatele activității și modificările în situația financiară a întreprinderii, la expirarea unei perioade de timp, ei trebuie să dispună de informațiile respective pentru perioadele de gestiune precedente, ceea ce este un lucru foarte important.

Esențialitatea

31. Importanța informației este determinată de natura și esențialitatea ei. În unele cazuri este suficient a determina natura informației, pentru a răspunde la întrebarea, dacă aceasta este importantă. De exemplu, raportul sectorului de producție nou poate să influențeze evaluarea riscului și posibilităților, cu care se va ciocni întreprinderea, indiferent de esențialitatea rezultatelor, obținute de acest sector în perioada de gestiune. În alte cazuri este importantă atât esențialitatea, cât și natura informației, de exemplu, la determinarea cantității de stocuri de mărfuri și materiale pe fiecare categorie de bază care corespunde profilului întreprinderii.

32. Informația este esențială în cazul în care lipsa ei sau calculul greșit pot să influențeze deciziile economice ale utilizatorilor pe care le iau în baza rapoartelor

financiare. Esențialitatea asigură mai degrabă criteriul de constatare sau de limitare, constituind o caracteristică calitativă inițială a faptului ce trebuie să conțină o informație utilă.

Imaginea fidelă

33. În scopul asigurării veridicității informațiile trebuie să reflecte integral evenimentele vieții economice, care poate să le reflecte sau pe care le va reflecta. De exemplu, bilanțul contabil trebuie să prezinte integral toate tranzacțiile și alte operații, care conduc la apariția activelor, datoriilor și capitalului propriu al întreprinderii la data raportată și corespund criteriilor de constatare.

34. În majoritatea cazurilor informația prezentată în rapoartele financiare este expusă riscului unei imagini incomplete a faptului ce trebuie să prezinte aceasta. Acest lucru se întâmplă nu din cauza neobiectivității, ci ca urmare a dificultăților legate de determinarea operațiilor și altor evenimente, care trebuie să fie evaluate, sau de elaborarea și aplicarea metodologiei de evaluare și prezentare, care reflectă esența acestor evenimente. În unele cazuri evaluarea efectului financiar poate fi atât de incertă, încât întreprinderea nu-l prezintă în rapoartele financiare. De exemplu, deși majoritatea întreprinderilor generează fondul comercial în cadrul firmei, acesta nu trebuie să fie reflectat în contabilitate și în rapoarte pînă la vînzarea (achiziționarea) întreprinderii în ansamblu. În alte cazuri însă, există posibilități de constatare a postului și de dezvăluire a riscului erorii, care însoțește evaluarea și constatarea acestuia.

Prioritatea conținutului asupra formei

35. Dacă informația prezintă veridic operațiile și alte evenimente pe care trebuie să le furnizeze, este necesar ca acestea să fie luate în considerare și să fie prezentate, în primul rînd, în conformitate cu conținutul și realitatea economică a acestora, dar nu numai conform formei lor juridice. Esența tranzacțiilor sau a altor evenimente nu corespunde întotdeauna cu aceea ce rezultă din forma lor juridică sau din cea elaborată de întreprindere. De exemplu, întreprinderea poate să transmită activul altei părți astfel încît dreptul juridic de proprietate se transmite documentar. Însă pot să existe acorduri care asigură certitudinea că întreprinderea continuă să utilizeze avantajele economice viitoare, incluse în activ. În aceste condiții raportul privind vînzarea nu prezintă integral tranzacția înregistrată (dacă tranzacția a avut loc în realitate).

Neutralitatea

36. În scopul asigurării fiabilității informația conținută în rapoartele financiare trebuie să fie neutră (obiectivă). Rapoartele financiare nu sînt neutre în cazul în care alegerea informației sau forma de prezentare a acesteia condiționează luarea unor decizii greșite sau denaturează estimarea, ceea ce pune la îndoială obținerea unor rezultate prestabilite anterior.

Prudența

37. Persoanele care întocmesc rapoarte financiare sînt nevoite să ia în considerare incertitudinile, care însoțesc inevitabil numeroase evenimente și circumstanțe, cum sînt, de exemplu, încasarea datoriilor dubioase, durata probabilă de funcționare utilă a clădirilor și utilajului, precum și un șir de cerințe și pretenții față de cumpărători (clienți) care pot apărea relativ la garanțiile acestora. Aceste tipuri de incertitudini și altele impun explicarea naturii lor și manifestarea prudenței la pregătirea rapoartelor financiare. Prudență este respectarea într-o măsură suficientă a precauției la luarea deciziilor în condiții de incertitudine, cînd activul sau venitul nu sînt supraevaluate, iar datoriile și cheltuielile - subevaluate. Însă, prudența nu permite, de exemplu, a crea rezerve latente sau rezerve excedentare, sau să diminueze intenționat mărimea activelor și veniturilor, sau să exagereze intenționat datoriile sau cheltuielile, deoarece în aceste cazuri rapoartele financiare nu vor fi neutre și, prin urmare, nu vor fi fiabile.

Definitivarea

38. În scopul asigurării veridicității informația prezentată în

rapoartele financiare trebuie să fie definitivată, ținând cont de esențialitatea și dezvaluirea unor cheltuieli eventuale. Neglijența poate conduce la aceea că informația va fi falsă sau greșită și, prin urmare, neautentică și insuficientă în sensul importanței acesteia.

Oportunitatea

39. În cazul reținerii pregătirii și prezentării rapoartelor financiare informația conținută în acestea poate să piardă parțial importanța sa. De aceea conducerea întreprinderii trebuie să asigure îmbinarea optimă dintre oportunitatea relativă de prezentare a rapoartelor și veridicitatea informației. Pentru a prezenta informațiile la timp, deseori se raportează înainte de a fi cunoscute toate aspectele tranzacției sau ale altui eveniment, ceea ce afectează veridicitatea. Cu alte cuvinte, dacă raportul se amână până când vor fi cunoscute toate aspectele, chiar și cea mai fiabilă informație poate fi puțin utilă utilizatorilor de rapoarte financiare, deoarece ei sînt nevoiți să ia decizii anticipat.

În scopul realizării unui echilibru între importanța și veridicitatea informației trebuie să se decidă, cum să fie satisfăcute mai bine cerințele utilizatorilor la luarea deciziilor economice.

Echilibrul între avantaje și cheltuieli

40. Echilibrul între avantajul obținut din informațiile furnizate și cheltuielile pentru pregătirea acestora este efectiv o restricție a ultimelor. Avantajul obținut din informații trebuie să depășească valoarea asigurării acestuia. Avantajele și cheltuielile sînt determinate, în special, în baza aprecierii profesionale. Mai mult, cheltuielile nu le suportă în mod obligatoriu utilizatorii care obțin avantaje. Pot obține de asemenea avantaje nu acei utilizatori pentru care s-a pregătit informația. De exemplu, asigurarea ulterioară cu informații a creditorilor poate conduce la reducerea cheltuielilor privind împrumuturile întreprinderii. Din aceste motive este dificil de a aplica echilibrul cheltuieli - avantaje într-un caz concret. Cu toate acestea, persoanele care elaborează standarde și pregătesc informații, precum și utilizatorii rapoartelor financiare trebuie să cunoască această restricție.

Echilibrul caracteristicilor calitative

41. Deseori în practică este necesar a găsi îmbinarea optimă a caracteristicilor calitative. Principalul obiectiv îl constituie realizarea unei corelații raționale a caracteristicilor care răspund scopurilor și sarcinilor din rapoartele financiare. Importanța relativă a caracteristicilor calitative în diferite cazuri este soluționată în baza aprecierii profesionale.

Abordarea (imaginea) fidelă și obiectivă

42. Rapoartele financiare deseori sînt examinate ca rapoarte în care sînt reflectate fidel și exact sau se prezintă exact situația financiară, rezultatele activității și modificările în situația financiară a întreprinderii. Deși bazele propuse nu se referă nemijlocit la astfel de noțiuni, aplicarea caracteristicilor calitative principale ale standardelor de contabilitate respective, de regulă, permite a întocmi rapoarte financiare, care reflectă ceea ce în general se înțelege ca o abordare autentică și exactă sau imagine fidelă a acestei informații.

Elementele rapoartelor financiare

43. Rapoartele financiare reflectă influența operațiilor financiare și altor evenimente, grupate în clase mari, în conformitate cu caracteristicile economice ale acestora asupra situației financiare a întreprinderilor. Aceste clase se numesc elemente ale rapoartelor financiare. Activele, datoriile și capitalul propriu reprezintă elemente legate nemijlocit de evaluarea situației financiare a întreprinderii în bilanțul contabil. Venitul și cheltuielile sînt elemente legate nemijlocit de evaluarea indicatorilor în raportul privind rezultatele financiare. Raportul privind modificările în situația financiară reflectă, de obicei, elementele raportului privind rezultatele financiare și modificările în elementele bilanțului contabil. Bazele propuse nu identifică elementele care sînt unice numai pentru situația financiară a unei întreprinderi concrete.

44. Prezentarea acestor elemente în bilanțul contabil și raportul privind rezultatele financiare

cuprinde și procesul de subclasificare. De exemplu, activele și datoriile pot fi clasificate conform naturii sau funcției sale în activitatea întreprinderii pentru a prezenta informația printr-o metodă mai comodă pentru utilizatori la luarea deciziei economice.

Situația financiară

45. Activele, datoriile și capitalul propriu reprezintă elemente legate nemijlocit de evaluarea situației financiare a întreprinderii:

a) Activul este resursa controlată de întreprindere ca rezultat al evenimentelor anterioare care va genera în viitor, după cum se prevede, un aflux de avantaje economice.

b) Datoria este obligația reală a întreprinderii luată în baza evenimentelor anterioare calculul căreia se va încheia cu retragerea de la întreprindere a resurselor care constituie purtători de avantaje economice.

c) Capitalul propriu este mărimea rămasă în activele întreprinderii după scăderea datoriilor.

46. Definițiile activului și datoriei identifică trăsăturile principale ale acestora, dar nu stabilesc criteriile cărora acestea trebuie să le corespundă înainte de a fi constatate în bilanțul contabil. Astfel, definițiile cuprind posturile care nu sînt constatate ca active sau datorii în bilanțul contabil, deoarece acestea nu corespund criteriilor tratate în paragrafele 78-94. În special, avantajul economic viitor care va intra în întreprindere sau va ieși din aceasta trebuie să fie determinat suficient, pentru a corespunde criteriului probabilității, enunțat în paragraful 79, înainte de a fi constatate activul sau datoria.

47. La aprecierea faptului, dacă postul corespunde definiției activului, datoriei sau capitalului propriu, trebuie să se acorde atenție esenței ascunse și realității economice a postului, dar nu numai formei juridice a acesteia. Astfel, de exemplu, în cazul chiriei finanțate esența și realitatea economică constau în faptul că închirietorul obține avantaje economice din utilizarea activului închiriat în decursul duratei utile de funcționare în schimbul datoriei de a plăti pentru acest drept o sumă aproximativ egală cu valoarea venală a obiectului plus cheltuielile financiare respective. Astfel, chiria finanțată generează posturile care corespund definiției activului sau datoriei și sînt constatate în bilanțul contabil al închirietorului.

48. Bilanțul contabil întocmit în conformitate cu standardele naționale pot include posturile care nu corespund definițiilor activului sau datoriei și nu sînt prezentate ca o parte a capitalului propriu.

Active

49. Avantajul economic viitor întruchipat în activ este un potențial al întreprinderii alocat direct sau indirect în afluxul mijloacelor bănești sau al echivalentelor acestora. Potențialul poate fi productiv, adică să fie o parte a activității operaționale a întreprinderii, poate să îmbrace o formă de convertibilitate în mijloace bănești sau echivalentele acestora sau să reducă refluxul (retragerea) mijloacelor bănești, ca, de exemplu, în cazul cînd existența procesului de producție alternativ permite a reduce costul producției.

50. Întreprinderea utilizează, de obicei, activele sale pentru a produce mărfuri sau a presta servicii care sînt în stare să satisfacă dorințele sau cerințele consumatorilor. Cumpărătorii care sînt gata să plătească pentru aceste mărfuri sau servicii contribuie astfel la afluxul mijloacelor bănești în întreprindere. Mijloacele bănești sînt mai utile pentru întreprindere decît orice alte resurse.

51. Avantajele economice viitoare întruchipate în activ pot intra în întreprindere pe diferite căi. De exemplu, activul poate fi:

a) utilizat separat sau în îmbinare cu alte active la producerea mărfurilor sau serviciilor, care sînt destinate vânzării;

b) schimbat cu alte active;

c) utilizat pentru stingerea datoriilor;

d) repartizat între proprietarii întreprinderii.

52. Multe active cum sînt, de exemplu, imobilul și utilajul îmbracă o formă fizică. Însă forma fizică nu este obligatorie pentru existența activului. De exemplu, brevetele și drepturile de autor

(copyright) se consideră active numai în cazul în care întreprinderea va obține în viitor un venit din utilizarea acestora și dacă ele sînt controlate de întreprindere.

53. Numeroase active (de exemplu, creanțele și proprietatea) sînt legate de drepturi juridice, inclusiv dreptul de posesiune. La determinarea existenței activului dreptul de posesiune nu este principal. De exemplu, proprietatea luată cu chirie se consideră activ în cazul cînd întreprinderea controlează avantajele care trebuie să fie obținute din această proprietate. Deși capacitatea întreprinderii de a controla avantajele, de obicei, constituie rezultatul realizării drepturilor juridice, totuși postul poate să corespundă definiției activului chiar dacă lipsește controlul juridic. De exemplu, know-how-ul obținut în procesul activității orientate spre dezvoltarea producției poate să corespundă definiției activului în cazul cînd întreprinderea, păstrînd secretul know-how-ului își rezervă dreptul să controleze profitul pe care prevede să-l obțină în urma implementării acestuia.

54. Activele întreprinderii constituie rezultatul tranzacțiilor anterioare sau al altor evenimente precedente. Întreprinderile obțin, de obicei, active, cumpărîndu-le sau producîndu-le. Tranzacțiile sau evenimentele previzibile nu generează de la sine apariția activelor. Astfel, intenția de a cumpăra mărfuri nu corespunde definiției activului, dacă nu se prevede utilizarea acestora în fabricarea producției.

55. Există o legătură strînsă între suportarea cheltuielilor și generarea activelor, însă aceste procese nu coincid întotdeauna în timp. Astfel, cînd întreprinderea suportă cheltuieli, aceasta poate fi o mărturie a căutării avantajelor economice viitoare, dar nu constituie o confirmare definitivă a faptului că activul care corespunde definiției, a fost primit. În mod similar, lipsa cheltuielilor respective nu poate împiedica ca obiectul să răspundă definiției activului, și, prin urmare, acesta poate fi reflectat în bilanțul contabil. De exemplu, obiectele care au fost transmise întreprinderii cu titlu gratuit pot corespunde definiției activului.

Datorii

56. Principala caracteristică a datoriei constituie faptul că întreprinderea este obligată să acționeze în modul stabilit. Datoriile pot intra în vigoare ca urmare a cerințelor contractului sau statutului. Aceasta se întîmplă, de obicei, cu sumele de plătit pentru mărfurile primite și serviciile prestate. Datoriile apar de asemenea în procesul activității ordinare în conformitate cu tradițiile și dorința de a stabili relații de afaceri normale. Dacă, de exemplu, întreprinderea ia decizia privind rectificarea defectelor producției sale chiar după expirarea termenului de garanție, sumele care trebuie cheltuite pentru mărfurile deja vîndute, se consideră datorii.

57. Este necesar a face distincție între datoriile curente și viitoare. Decizia privind achiziționarea activelor în viitor adoptat de conducerea întreprinderii nu cauzează apariția datoriei. Datoria, de obicei, apare atunci cînd activul este primit sau întreprinderea este antrenată în procesul ireversibil de achiziționare a activului. În ultimul caz ireversibilitatea semnifică că consecințele economice de renunțare de a îndeplini datoriile, de exemplu, din cauza existenței unei despăgubiri mari, poate să lipsească efectiv întreprinderea de posibilitatea de a se opune retragerii resurselor către terți.

58. Stingerea datoriei curente reprezintă, de regulă, renunțarea întreprinderii la resursele care sînt purtători ai avantajelor economice în scopul satisfacerii pretenției formulate de creditor. Stingerea datoriei poate fi efectuată prin diferite metode, de exemplu:

- a) prin achitarea mijloacelor bănești;
- b) prin transmiterea altor active;
- c) prin prestarea serviciilor;
- d) prin substituirea acestei datorii cu alta;
- e) prin schimbul datoriei cu capitalul propriu.

Datoria poate fi stinsă în cazul renunțării creditorului la drepturile sale sau în cazul privării creditorului de aceste drepturi.

59. Datoriile constituie rezultatul tranzacțiilor sau evenimentelor anterioare. Astfel, procurarea mărfurilor și utilizarea serviciilor generează apariția unor datorii

creditoare comerciale noi (numai în cazul cînd acestea nu-s achitate anticipat sau în cursul livrării), iar primirea împrumuturilor bancare conduce la datoria de rambursare a acestora. Întreprinderea poate de asemenea să considere în calitate de datorie și plățile viitoare, bazate pe achizițiile anuale efectuate de cumpărători. În acest caz vînzarea mărfurilor în trecut se consideră tranzacție, care conduce la datorii.

60. O serie de datorii pe care întreprinderile le descriu ca rezerve ale cheltuielilor și plăților preliminare poate fi schimbată numai cu un grad înalt de probabilitate. În unele țări astfel de rezerve nu se consideră datorii, deoarece noțiunea de datorie are o aplicație îngustă, adică include numai sumele care pot fi stabilite fără aproximarea lor. Astfel, cînd rezervele sînt determinate nu numai ca datorie și corespund altor definiții, acestea se consideră ca datorie chiar dacă suma trebuie să fie calculată în baza evaluărilor anticipate. Drept exemplu pot servi rezervele care apar în cazul datoriilor de garanție existente și calculării fondurilor de pensii.

Capital propriu

61. Capitalul propriu definit în paragraful 45 ca o mărime restantă, în bilanțul contabil poate fi divizat în subclase. De exemplu, în întreprinderea corporativă fondurile investite de acționari, profitul nerepartizat, rezervele care reprezintă utilizarea profitului nerepartizat și rezervele care asigură menținerea capitalului la nivelul prestabilit, pot fi reflectate separat. Astfel de subclase pot fi importante pentru utilizatorii rapoartelor financiare la luarea deciziilor în cazul cînd acestea reprezintă indicatori ai restricțiilor juridice sau de altă natură ale capacității întreprinderii de a repartiza sau de a utiliza altfel capitalul său social. Acestea de asemenea pot mărturisi că părțile cu dreptul de a primi dobînzii pentru toată cota de proprietate au diferite drepturi în privința primirii dividendelor sau plăților de capital.

62. Uneori crearea rezervelor este prevăzută de statut sau legislația în vigoare pentru a proteja suplimentar întreprinderea și creditorii acesteia contra unor pierderi eventuale. Rezervele pot fi create și în cazul cînd legislația fiscală scutește întreprinderea de plata impozitelor sau permite a reduce datoriile fiscale. Existența și mărimea rezervelor juridice, statutare și fiscale reprezintă o informație care poate fi importantă pentru utilizatorii rapoartelor financiare la luarea deciziilor. Trecherile la astfel de rezerve trebuie considerate mai întîi ca alocații ale profitului nerepartizat rămas la dispoziția întreprinderii și nu ca cheltuieli.

63. Suma care reflectă capitalul social în bilanțul contabil depinde de evaluarea activelor și datoriilor. De obicei, suma totală a capitalului social poate să corespundă cu valoarea venală totală a acțiunilor întreprinderii sau cu suma care poate fi primită prin vînzarea activelor nete pe părți sau a întreprinderii în întregime în baza principiului continuității.

64. Activitatea comercială, de producție și de întreprinzător este desfășurată de întreprinderi cu diverse forme de proprietate, cum sînt proprietățile personale, întovărășirile, companiile de trust și diverse tipuri de întreprinderi de stat. Baza juridică și reglementară pentru asemenea întreprinderi deseori diferă de aceea care se aplică întreprinderilor corporative. De exemplu, acestea pot să aibă mai puține restricții referitoare la repartizarea între proprietari sau alți beneficiari a sumelor incluse în capital. Cu toate acestea, definițiile capitalului și altor noțiuni referitoare la capital utilizate în bazele în cauză sînt acceptabile și pentru aceste întreprinderi.

Rezultate financiare

65. Profitul se utilizează frecvent ca indicator al aprecierii rezultatelor activității întreprinderii sau ca bază pentru așa indicatori, cum sînt rentabilitatea investițiilor sau venitul calculat pentru o acțiune. În acest caz venitul și cheltuielile sînt elemente referitoare nemijlocit la evaluările profitului. Constatarea și evaluarea venitului, cheltuielilor și, prin urmare, a profitului depind parțial de definirea noțiunilor "capital" și "menținerea capitalului" utilizate de întreprindere la pregătirea rapoartelor financiare. Aceste noțiuni sînt examinate în paragrafele 98-106.

66. Definițiile venitului și cheltuielilor:

a) Venitul reprezintă creșterea avantajelor economice în decursul perioadei de gestiune sub formă de aflux sau majorare a activelor, fie diminuarea sau micșorarea datoriilor care conduc la creșterea capitalului, cu excepția majorărilor din contul contribuțiilor întreprinderii proprii.

b) Cheltuielile reprezintă diminuarea avantajelor economice în decursul perioadei contabile sub formă de reflux sau utilizare a activelor, fie apariția datoriilor care conduc la micșorarea capitalului propriu, cu excepția diminuărilor rezultate din repartizarea veniturilor între proprietarii capitalului propriu.

67. Definițiile veniturilor și cheltuielilor identifică trăsăturile lor distinctive, însă nu precizează criteriile cărora acestea trebuie să le corespundă înainte de a fi constatate în raportul privind rezultatele financiare. Criteriile pentru constatarea venitului și cheltuielilor sînt examinate în paragrafele 78-94.

68. Venitul și cheltuielile pot fi prezentate în raportul privind rezultatele financiare prin diferite metode în scopul de a furniza informații necesare pentru luarea deciziilor. De exemplu, este acceptabilă delimitarea între acele posturi de venit și cheltuieli, care apar în cursul activității ordinare a întreprinderii și al altor feluri de activități. Această delimitare se efectuează în baza faptului că sursa postului are importanță la aprecierea capacității întreprinderii de a genera mijloace bănești și echivalentele acestora în viitor. De exemplu, este puțin probabil că activitatea accidentală (cum este, de exemplu, vânzarea investițiilor pe termen lung) se va desfășura regulat. Astfel, la delimitarea posturilor este necesar a lua în considerare natura activității întreprinderii. Posturile care rezultă din activitatea ordinară a unei întreprinderi pot fi excepționale față de altă întreprindere.

69. Distincția între posturile de venituri și cheltuieli și diversele lor îmbinări de asemenea oferă posibilitatea a arăta rezultatele activității întreprinderii. Aceste distincții au diferite niveluri. De exemplu, în raportul privind rapoartele financiare poate fi reflectat profitul global, profitul din activitatea ordinară pînă la și după impozitare și profitul net.

Venit

70. Noțiunea "venit" înglobează sumele încasate, rezultate din activitatea de bază a întreprinderii și veniturile obținute din activitatea secundară a acesteia. Venitul rezultat din activitatea de bază poate figura sub diverse denumiri, cum sînt încasările din realizare, dobînzile, dividendele, onorariile și renta, în funcție de tipul întreprinderii.

71. Veniturile obținute de întreprindere ca rezultat al activității secundare cuprind posturile, care corespund definiției venitului și pot apărea sau nu în cursul activității de bază a întreprinderii. Astfel de venituri reprezintă creșterea avantajului economic și ca atare nu se deosebesc după natura lor de venitul rezultat din activitatea de bază. De aceea acestea nu se consideră elemente componente distincte ale prezentelor baze.

72. Drept exemplu de venituri rezultate din activitatea secundară pot servi veniturile care apar la transmiterea activelor extracirculante. Definiția venitului include și veniturile nerealizate, de exemplu, acele care apar la reevaluarea valorii de piață a titlurilor de valoare sau acele care se obțin din majorarea valorii de bilanț a activelor pe termen lung. Cînd veniturile de acest gen se constată în raportul privind rezultatele financiare, ele, de regulă, sînt înregistrate separat, deoarece informația privind acestea poate fi utilă la luarea deciziilor economice. Veniturile rezultate din activitatea secundară a întreprinderii deseori se înregistrează după scăderea cheltuielilor respective.

73. Numeroase tipuri de active pot fi obținute sau majorate la obținerea venitului. Drept exemple pot servi mijloacele bănești, creanțele, mărfurile și serviciile, obținute în locul mărfurilor și serviciilor acordate. Venitul poate fi de asemenea rezultatul stingerii datoriilor. De exemplu, întreprinderea poate să livreze creditorului mărfuri și să presteze servicii în contul stingerii datoriilor.

Cheltuieli

74. Definirea cheltuielilor cuprinde pierderile și cheltuielile rezultate în procesul activității de bază a întreprinderii. De exemplu, cheltuielile care apar în procesul activității ordinare a

întreprinderii cuprind valoarea vânzărilor, salariul și amortizarea. Acestea, de obicei, îmbracă forma refluxului sau epuizării activelor, cum sînt numerarul și echivalentele lui, stocurile materiale, imobilul și utilajul.

75. Pierderile reprezintă alte posturi, care corespund definirii cheltuielilor și pot apărea sau nu în procesul activității de bază a întreprinderii. Pierderile reprezintă diminuarea avantajului economic și după natura lor nu se deosebesc de alte cheltuieli. De aceea acestea nu sînt examinate ca un element separat al prezentelor baze.

76. Pierderile pot să rezulte din catastrofe, cum sînt incendiile și inundațiile sau la vânzarea activelor extracirculante. Definirea cheltuielilor include de asemenea pierderile nerealizate, de exemplu, acele care rezultă din creșterea cursului de schimb al valutei străine în cazul cînd întreprinderea a realizat împrumuturi în această valută. Cînd pierderile se constată în raportul privind rezultatele financiare ele se înregistrează separat, deoarece informația privind acestea poate fi utilă la luarea deciziilor economice. Pierderile se înregistrează la netto, adică după scăderea venitului.

Corectarea nivelului de menținere a capitalului

77. Reevaluarea sau reînregistrarea activelor și datoriilor conduc la creșterea sau diminuarea capitalului. Conform concepției de menținere a capitalului la nivelul prestabilit aceste modificări nu se includ în raportul privind rezultatele financiare, dacă nu corespund definițiilor venitului sau cheltuielilor. Aceste articole sînt prezentate în conturile capitalului ca corecții ale nivelului de menținere a capitalului sau de reevaluare a rezervelor. Concepția de menținere a capitalului este reflectată în paragrafele 98-106.

Constatarea elementelor rapoartelor financiare

78. Constatarea este un proces de includere în bilanțul contabil sau raportul privind rezultatele financiare a postului care corespunde definiției elementului raportului financiar și corespunde criteriilor de constatare, reflectate în paragraful 79. Acest proces cuprinde atît descrierea textuală a postului, cît și expresia lui bănească și includerea acestei sume în bilanțul contabil și raportul privind rezultatele financiare. Posturile care corespund criteriului de constatare trebuie să fie constatate în bilanțul contabil sau în raportul privind rezultatele financiare. Este inacceptabil de a reflecta asemenea posturi numai cu ajutorul explicațiilor politicii de contabilitate fie sub formă de note sau explicații.

79. Postul care corespunde definiției elementului din raportul financiar trebuie să fie constatat în cazul cînd:

a) orice avantaj economic viitor aferent postului poate fi obținut la întreprindere sau ieși din acesta;

b) postul are valoare care poate fi evaluată cu un grad înalt de exactitate.

80. La determinarea faptului dacă postul răspunde sau nu acestor criterii și în acest fel poate fi recunoscut în rapoartele financiare sau nu, trebuie luată în considerare noțiunea de esențialitate.

Interdependența dintre elementele raportului financiar semnifică că postul care corespunde definiției și criteriilor de constatare a unui anumit element, de exemplu, a activului, impune în mod automat constatarea altui element, de exemplu, a venitului sau datoriei.

Probabilitatea avantajului economic viitor

81. Noțiunea de probabilitate se utilizează în criteriile de constatare pentru determinarea gradului de incertitudine a faptului că avantajele economice viitoare aferente postului vor fi obținute de întreprindere sau vor ieși din aceasta. Această noțiune este corelată cu incertitudinile, condițiile și mediul în care funcționează întreprinderea. La pregătirea rapoartelor financiare determinarea gradului de incertitudine față de aflulul viitor al avantajelor economice se efectuează în baza datelor existente. De exemplu, dacă există certitudinea că facturile debitorilor vor fi achitate și dacă lipsește posibilitatea unei soluții opuse, aceste facturi se consideră ca active. Dacă există

probabilitatea neachitării unei sume mari de creanțe, în acest caz se constată cheltuielile care reflectă diminuarea previzibilă a avantajului economic.

Exactitatea evaluării

82. Al doilea criteriu pentru constatarea postului este faptul că acesta are o valoare care poate fi evaluată cu un grad înalt de exactitate. În multe cazuri este necesar a determina utilitatea sau valoarea postului. Utilizarea evaluărilor rezonabile face parte integrantă din rapoartele financiare și nu diminuează autenticitatea acestora. Însă în cazul când este imposibilă aprecierea rezonabilă, postul nu se constată în bilanțul contabil sau în raportul privind rezultatele financiare. De exemplu, veniturile previzibile, rezultate din satisfacerea pretențiilor întemeiate pot să corespundă definițiilor atât ale activului, cât și ale venitului, precum și criteriului de constatare. Însă în cazul când este imposibil a evalua pretenția cu un grad înalt de autenticitate, postul nu trebuie să fie constatat în calitate de activ sau venit, iar existența pretenției va fi dezvăluită în note, materialul explicativ sau în tabele.

83. Postul care într-o perioadă de timp determinată nu corespunde criteriilor de constatare enunțate în paragraful 79, poate fi calificat pentru constatarea ulterioară în calitate de rezultat al consecințelor sau evenimentelor posterioare.

84. Postul care posedă caracteristicile de bază ale elementului raportului financiar, dar nu corespunde criteriilor de constatare, totuși poate fi explicat în note, materialul explicativ sau în tabele. Acest lucru este rațional când informația privind postul are o importanță esențială pentru utilizatorii rapoartelor financiare la aprecierea de către aceștea a situației financiare, rezultatelor activității sau a modificărilor survenite în situația financiară a întreprinderii.

Constatarea activelor

85. Activul se constată în bilanțul contabil în cazul când există probabilitatea afluxului avantajelor economice viitoare la întreprindere și activul are valoare, care poate fi evaluată cu un grad înalt de exactitate.

86. Activul nu se constată în bilanțul contabil în cazul când au fost suportate cheltuieli și nu se prevede că acestea vor genera afluxul avantajelor economice la expirarea perioadei curente de gestiune. Tranzacția menționată conduce la constatarea cheltuielilor în raportul privind rezultatele financiare. O atare tratare nu înseamnă că intenția de a suporta cheltuieli n-a fost orientată pentru a genera avantaje economice viitoare pentru întreprindere sau pentru ca conducerea să fie efectuată greșit. Gradul de certitudine al afluxului de avantaje economice, care vor fi facturate de întreprindere la expirarea perioadei curente de gestiune, nu este suficientă pentru a garanta constatarea activului.

Constatarea datoriilor

87. Datoria se constată în bilanțul contabil atunci când există probabilitatea retragerii resurselor, care sînt purtători ai avantajelor economice, ceea ce va constitui rezultatul constatării datoriei prezente, iar suma în care are loc constatarea datoriei poate fi evaluată cu certitudine. Practic, datoriile conform contractelor care nu se îndeplinesc în egală măsură de către părți (de exemplu, datoriile privind stocurile materiale care sînt comandate, dar nu sînt încă primite), în general nu sînt constatate în rapoartele financiare ca datorii. Însă, dacă astfel de datorii în rapoartele financiare pot corespunde definiției datoriilor, iar în anumite condiții și criteriilor de constatare acestea pot fi constatate. În aceste cazuri constatarea datoriilor conduce la constatarea activelor sau cheltuielilor aferente.

Constatarea venitului

88. Venitul se constată în raportul privind rezultatele financiare în cazul când creșterea avantajelor economice viitoare corespunde majorării activului sau diminuării datoriei care pot fi evaluate cu un grad înalt de exactitate. Aceasta înseamnă că constatarea venitului se produce concomitent cu constatarea măririi activului sau diminuării datoriei (de exemplu, majorarea activului în urma vânzării mărfurilor

sau prestării serviciilor sau diminuarea datoriei ca rezultat al refuzului datoriei de către creditor).

89. Criteriile de constatare a venitului (de exemplu, cerința privind faptul că venitul trebuie să fie câștigat) constituie în realitate aplicarea criteriilor de constatare în conformitate cu bazele propuse. Astfel de criterii, de obicei, sînt orientate la limitarea constatării în calitate de venituri a acelor posturi care pot fi măsurate cu un grad înalt de exactitate și cu un grad suficient de certitudine.

Constatarea cheltuielilor

90. Cheltuielile se constată în raportul privind rezultatele financiare în cazul cînd diminuarea avantajelor economice viitoare este legată de diminuarea activelor sau constituie o majorare a datoriilor, care pot fi măsurate cu un grad înalt de exactitate. Aceasta înseamnă că constatarea cheltuielilor apare concomitent cu constatarea majorării datoriilor sau micșorării activelor (de exemplu, calcularea plăților colaboratorilor sau amortizarea utilajului).

91. Cheltuielile se constată în raportul privind rezultatele financiare în baza legăturii nemijlocite între cheltuielile suportate și intrările conform anumitor posturi ale venitului. Acest proces numit în general concordanță între venituri și cheltuieli conduce la constatarea concomitentă a veniturilor și cheltuielilor, care constituie rezultatul nemijlocit al unora și aceluiași tranzacții și altor evenimente. De exemplu, diversele componente ale cheltuielilor, care formează costul mărfurilor vîndute, se constată concomitent cu venitul obținut din vînzarea mărfurilor. Însă aplicarea regulii concordanței în prezentele baze nu permite constatarea în bilanțul contabil a postului care nu corespunde definirii activelor sau datoriilor.

92. În cazurile cînd se prevede că avantajele economice vor fi obținute în decursul cîtorva perioade de gestiune, iar legătura cu venitul poate fi determinată în accepția largă a cuvîntului sau indirect, cheltuielile se constată în raportul privind rezultatele financiare în baza procedurilor sistematice raționale de repartizare. Aceasta deseori este necesar la constatarea cheltuielilor legate de utilizarea activelor, cum sînt bunurile imobile, clădirile și utilajul, fondul comercial, brevetele și emblemele comerciale. În aceste cazuri cheltuielile se consideră ca amortizare sau uzură. Procedurile de repartizare sînt create pentru a constata cheltuielile în perioadele de gestiune în decursul cărora avantajele economice aferente acestor posturi se cheltuiesc sau se epuizează.

93. Cheltuielile se constată imediat în raportul privind rezultatele financiare în cazurile cînd cheltuielile nu stimulează obținerea unor avantaje economice în viitor sau cînd aceste avantaje nu pot fi supuse evaluării și acestea nu se evaluează în scopul constatării în bilanțul contabil în calitate de activ.

94. Cheltuielile se constată imediat în raportul privind rezultatele financiare în cazurile cînd datoriile sînt asumate fără constatarea activului și cînd survin datorii privind garanția calității articolului.

Evaluarea elementelor rapoartelor financiare

95. Evaluarea este un proces de determinare a sumei bănești în baza căreia elementele raportului financiar trebuie să fie constatate și introduse în bilanțul contabil și în raportul privind rezultatele financiare. Acest proces include alegerea unei baze determinate de evaluare.

96. O serie de diferite baze de evaluare se utilizează în rapoarte financiare în diferite grade și îmbinări. Acestea cuprind următoarele noțiuni:

a) Valoarea de intrare - activele se înregistrează în rapoarte la suma mijloacelor bănești sau a echivalentelor acestora plătite, fie la valoarea venală stabilită conform acordului dintre părți în timpul procurării lor. Datoriile se înregistrează la suma intrărilor primite în schimbul datoriei sau în anumite împrejurări (de exemplu, impozitele pe venit) - la suma mijloacelor bănești sau a echivalentelor acestora, care vor fi plătite pentru îndeplinirea

obligăției (datoriei) în cazul derulării normale a activității întreprinderii.

b) Valoarea curentă - activele se înregistrează în rapoarte la suma mijloacelor bănești sau a echivalentelor acestora care trebuie să fie plătite în cazul când acest activ sau activul similar a fost procurat recent. Pasivele se înregistrează la suma nescontată a mijloacelor bănești sau a echivalentelor acestora, care este necesară pentru achitarea datoriei în prezent.

c) Valoarea realizabilă (valoarea de decontare) - activele se înscriu în rapoarte la suma mijloacelor bănești sau a echivalentelor acestora, care poate fi primită din vânzare la ieșirea ordinară. Pasivele se înscriu în rapoarte la valoarea de decontare care reprezintă suma nescontată a mijloacelor bănești sau a echivalentelor acestora, care sînt necesare pentru stingerea datoriilor în cazul derulării normale a activității întreprinderii.

d) Valoarea actuală - activele se înregistrează în rapoarte la valoarea scontată actuală care reprezintă suma mijloacelor bănești nete viitoare, care trebuie să genereze active în cazul funcționării normale a întreprinderii. Pasivele se înregistrează în rapoarte la valoarea scontată actuală care reprezintă suma defalcărilor nete viitoare ale mijloacelor bănești, care pot fi utilizate pentru stingerea datoriilor în cazul derulării normale a activității întreprinderii.

97. Drept bază de evaluare a elementelor rapoartelor financiare la pregătirea lor servește valoarea de intrare a acestora. De obicei, aceasta se combină cu alte baze de evaluare. De exemplu, la evaluarea stocurilor de mărfuri și materiale se alege valoarea cea mai mică dintre două valori: costul sau valoarea venală. Titlurile de valoare care circulă pe piață se înregistrează la valoarea de piață menționată, iar datoriile privind asigurarea cu pensii - la valoarea actuală. Mai mult ca atît, unele întreprinderi iau ca bază valoarea curentă în schimbul variantei de evidență bazate pe valoarea de intrare, cu ajutorul căreia este imposibil de a reflecta efectul modificării prețurilor la activele nebănești.

Concepția capitalului și menținerii lui la nivelul prestabilit

Noțiunea și concepția capitalului

98. Conform noțiunilor financiare de capital adoptate, cum sînt banii investiți sau capacitatea de cumpărare investită capitalul este sinonimul activelor nete sau al mijloacelor proprii ale întreprinderii. Conform noțiunii fizice a capitalului (cum este, de exemplu, capacitatea de producție) capitalul se examinează ca productivitate a activității întreprinderii, care se bazează, de exemplu, pe cantitatea producției fabricate într-o zi.

99. La alegerea unei concepții adecvate a capitalului întreprinderea trebuie să se bazeze pe necesitățile utilizatorilor de rapoarte financiare. Astfel, dacă utilizatorii rapoartelor financiare, în primul rînd, sînt interesați în menținerea capitalului nominal investit sau a puterii de cumpărare a acestuia trebuie să fie adoptată concepția financiară a capitalului. Însă, dacă utilizatorii se interesează, în special, de problemele legate de capacitatea de producție a întreprinderii, trebuie să fie utilizată noțiunea fizică a capitalului. Noțiunea aleasă arată scopul care este necesar de atins la determinarea profitului, chiar în cazul când există anumite dificultăți în aplicarea noțiunii în cauză.

Noțiunile de menținere a capitalului și de determinare a profitului

100. Noțiunile de capital, enunțate în paragraful 98, fundamentează următoarele noțiuni de menținere a capitalului la nivelul prestabilit:

a) Menținerea financiară a capitalului. Conform acestei noțiuni profitul se formează numai în cazul când suma financiară (bănească) a activelor nete la finele perioadei de gestiune depășește suma financiară (bănească) a activelor nete la începutul perioadei de gestiune după deducerea oricăror repartizări ale profitului între proprietari sau a contribuțiilor acestora în cursul perioadei de gestiune. Menținerea financiară a capitalului poate fi evaluată sau în unități bănești nominale, sau în unități care au o putere de cumpărare constantă.

b) Menținerea fizică a capitalului. Conform acestei noțiuni profitul se formează numai în cazul

cînd productivitatea fizică (sau capacitatea operațională) a întreprinderii (resursele sau fondurile necesare pentru asigurarea acestei capacități) la finele perioadei de gestiune depășește productivitatea fizică la începutul perioadei de gestiune după scăderea oricăror repartizări ale venitului între proprietari sau ale contribuțiilor acestora în decursul perioadei de gestiune.

101. Noțiunea de menținere a capitalului depinde de determinarea capitalului pe care întreprinderea are intenția să-l mențină. Întreprinderea stabilește legătura între noțiunile de capital și profit și determină baza pentru măsurarea profitului. Aceasta este o condiție indispensabilă pentru evidențierea distincției între încasările din capital și încasările capitalului. Numai afluxul activelor în depășirea sumei necesare pentru menținerea capitalului poate fi examinat ca profit, și în acest mod ca încasări din capital. Prin urmare, profitul este un sold care rămîne după deducerea cheltuielilor din venit (inclusiv corecțiile aferente menținerii capitalului, în cazurile cînd aceasta este necesar). Dacă cheltuielile depășesc veniturile, soldul este o pierdere netă.

102. Noțiunea de menținere fizică a capitalului impune adoptarea valorii curente în calitate de bază de evaluare. Noțiunea de menținere financiară a capitalului nu impune utilizarea unei anumite baze de evaluare, însă alegerea acesteia depinde de tipul capitalului financiar, pe care întreprinderea intenționează să-l mențină.

103. Distincția principală dintre două noțiuni de menținere a capitalului constă în tratarea rezultatelor modificărilor în prețurile activelor și datoriilor întreprinderii. Se consideră că întreprinderea și-a menținut capitalul său în cazul cînd la finele perioadei de gestiune ea are același capital care l-a avut la începutul perioadei de gestiune. Orice sumă, ce depășește suma care este necesară pentru menținerea capitalului la începutul perioadei, constituie profit.

104. În conformitate cu noțiunea de menținere a capitalului financiar, în care capitalul se determină, recalculîndu-se în unități bănești nominale, profitul constituie creșterea capitalului bănesc nominal în perioada de gestiune. Astfel, majorările de prețuri la active în cursul perioadei de gestiune, de obicei numite venituri din posesiune, constituie în mod conceptual profituri. Însă acestea nu pot fi constatate pînă cînd activele nu vor fi transmise în cursul operației de schimb. În cazul cînd noțiunea de menținere financiară a capitalului se determină în unități constante ale puterii de cumpărare, profitul constituie sporirea puterii de cumpărare investite în decursul perioadei de gestiune. Astfel, numai o parte din majorarea prețurilor la active se consideră profit. Cealaltă parte a majorării se consideră ca corecție a menținerii capitalului și, prin urmare, ca o parte din mijloacele proprii.

105. În conformitate cu noțiunea de menținere fizică a capitalului în cazurile cînd capitalul se determină ca capacitate productivă fizică profitul reprezintă creșterea capitalului în decursul perioadei de gestiune. Toate modificările în prețuri referitoare la activele și datoriile întreprinderii se consideră ca modificări în evaluarea capacității productive fizice a întreprinderii și, prin urmare, sînt tratate ca corecții ale menținerii capitalului, care constituie o parte din mijloacele proprii, dar nu profit.

106. Prin alegerea bazelor pentru estimarea și definirea noțiunii de menținere a capitalului se stabilește modelul contabilității, utilizat la întocmirea rapoartelor financiare. Diversele modele de contabilitate indică diferite grade de importanță și fiabilitate. Prin urmare, conducerea trebuie să găsească concordanța între importanță și fiabilitate. Prezentele baze pot fi aplicate unui șir de modele de contabilitate și asigură pregătirea și prezentarea rapoartelor financiare în conformitate cu modelul ales.